

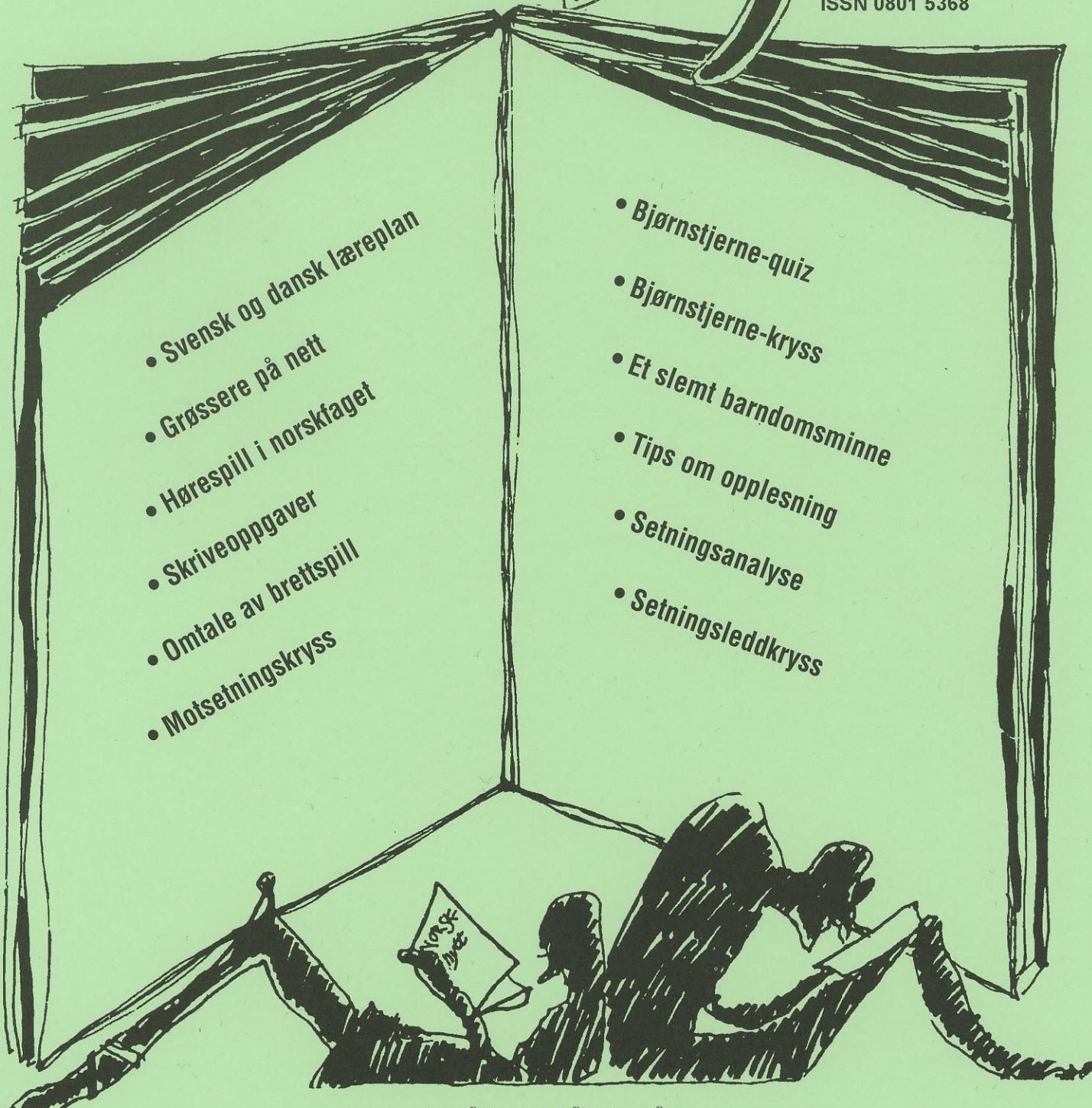
– et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

Norsknytt

ISSN 0801 5368

- Svensk og dansk læreplan
- Grøssere på nett
- Hørespill i norskfaget
- Skriveoppgaver
- Omtale av brettspill
- Motsetningskryss

- Bjørnstjerne-quiz
- Bjørnstjerne-kryss
- Et slemt barndomsminne
- Tips om opplesning
- Setningsanalyse
- Setningsleddkryss

REDAKTØR: ØYSTEIN JETNE,

Hva er Norsknytt?

Norsknytt er et læremiddel i tidsskrift-format, særlig myntet på norsklærere i ungdomsskolen. Et overordnet mål for tidsskriftet er å tilby lærere kopieringsoriginaler, praktiske undervisningstips og faglig oppdatering. Norsknytt ønsker å gi liv og variasjon til norskundervisningen.

Norsknytt ble startet opp av norsk-læreren Jon Hildrum i Namsos i 1976. Nord-Trøndelag fylkeskommune finansierte i en lengre periode utgivelsen av Norsknytt, for å sikre at tidsskriftet ble tilgjengelig for alle ungdomsskolene i Nord-Trøndelag. Senere har tidsskriftet spredt seg til resten av landet.

Alle tekstene i Norsknytt er omfattet av opphavsrett, men lærere kan fritt kopiere alt stoff som er tilrettelagt for elever.

Siden oppstarten har Norsknytt hatt to redaktører. Norsklærer Jon Hildrum var redaktør fra 1976 til 2006. Norsklærer Øystein Jetne har vært redaktør siden 2007.

Vil du abonnere?

Et årsabonnement (fire numre per år) koster 500,- kroner. Bestillingen sendes:

Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER
eller:

post@norsknytt.no

Tidligere årganger

Abonnenter på Norsknytt har anledning til å bestille tidligere årganger til redusert pris. Porto og forsendelseskostnader kommer i tillegg:

- ◆ Årgangene fra 1990 til 1992 koster 50,- kroner per årgang.
- ◆ Årgangene fra 1992 til 2006 koster 200,- kroner per årgang.
- ◆ Årgangene fra 2006 til 2009 koster 350,- kroner per årgang.

Innholdsfortegnelse for Norsknytt 1-2010

- 4 Nye læreplanmål i norsk – og ny læreplan i Danmark
- 5 Ny læreplan i Sverige
- 6 Radioteatret i NRK med tolv mini-grøssere på nettet
- 9 Hørespill i norskfaget
- 10 Skriveoppgaver – sakprosaoppgaver på nynorsk
- 11 Skriveoppgaver – skjønnlitterære oppgaver på bokmål
- 12 Bjørnstjerne Bjørnson: Diskusjonsinnlegg
- 13 B. Bjørnson: Quiz
- 14 B. Bjørnson: Kildelisteoppgaver
- 15 B. Bjørnson: Opplesningskonkurranse
- 16 B. Bjørnson: Sjangeroppgaver
- 17 B. Bjørnson: Kryssord
- 18 B. Bjørnson: «Et slemt barndomsminne» (klipp og sorter)
- 20 B. Bjørnson: «Råhet» (leserinnlegg med elevoppgaver)
- 22 B. Bjørnson: Halvferdige setninger – sett inn fremmedord
- 24 Setningsanalyse (BM: «En glad gutt» +NN)
- 26 Setningsleddkryss: subjekt/objekt/verbal/adverbial (NN)
- 28 Setningsleddkryss (nynorsk og bokmål)
- 30 Motsetningskryssord (nynorsk og bokmål)
- 32 Spillomtaler: Brettspill i norskfaget
- 34 Fasitsider

Smakebiter fra neste nummer:

- ◆ **Litteratur i det flerkulturelle klasserommet**
Høgskolelektor Torill Strand har skrevet bok om hvordan nyere ungdomsbøker kan brukes i elevens identitetsarbeid på ungdomstrinnet. Norsknytt presenterer boka og omtaler i tillegg et knippe ungdomsromaner fra 2009 og 2010 der flyktningproblematikk står sentralt.
- ◆ **Film i norskfaget**
Læreplanen for tiende trinn sier at elevene skal kunne delta i utforskende samtaler om film. Hva innebærer dette kravet? Hvilke begreper bør elevene kjenne til? Hvor mye bør elevene vite om filmhistorie og filmsjangerer? Hvordan kan man bruke svenske og danske kortfilmer for å arbeide med nabospråksforståelse?
- ◆ **Elevoppgaver: Rask og effektiv bruk av ordbok**
Mange og varierte oppgaver knyttet til oppslagstempo, ledeord, bøyningsmønster og ordforklaringer (BM/NN).
- ◆ **Elevoppgaver: Korrekturlesing i kryssordformat**
Oppgaver der elevene identifiserer det feilstavede ordet i en setning – og bruker den riktige stavemåten som løsningsord i et kryssord (BM/NN).

NORSKnytt

Bjørnstjerne Bjørnson – en kanonforfatter

I dette nummeret av Norsknytt bruker vi mye plass på forfatterskapet til Bjørnstjerne Bjørnson. Selv om litteraturhistorie ikke har en like sentral plass i læreplanen som tidligere, er Bjørnson en forfatter og debattant som elevene bør kjenne til. Få nordmenn kan i like stor grad som Bjørnstjerne Bjørnson knyttes til ytringsfrihetens historie: På 1800-tallet viste Bjørnson vei for andre nordmenn.

På ungdomstrinnet er det et krav at elevene skal kunne fordype seg i et selvvalgt forfatterskap. Læreplanmålet er et av de mest krevende i norskplanen, og elevene må få hjelp og veiledning for å nå et slikt mål. Hvis klassen i fellesskap arbeider med forfatterskapet til Bjørnstjerne Bjørnson, øker sjansene for at elevene klarer seg godt når de senere skal arbeide selvstendig.

Skal elevene bli glade i Bjørnson, kan det være en god idé å lese høyt for klassen. Den som har tilgang til Nordahl Rolfsens lesebok, finner mange gode tekster der. Bruk av lyd- og bildemedier kan også være aktuelt. Herborg Kråkevik har sunget inn Øyvinds sang («Løft ditt hode, du raske gutt!»), og i 2001 ble romanen «Fiskerjenten» filmatisert – med filmtittelen «Det største i verden». Filmstudieark ligger tilgjengelig på hjemmesiden til Norsk Filminstitutt, som anbefaler filmen for tiende trinn og oppover.

Selv om debatten om en litterær kanon for skoleverket har forstummet, er tanken ikke uaktuell. Utdanningsdirektoratet har nylig sendt ut signaler om en norsk litterær kanon kan tvinge seg fram. Til høsten skal det opprettes et forum for norskfaget, som blant annet skal ivareta norskfaget som et dannelsesfag. I denne sammenhengen er det antydet at en litterær kanon for skoleverket vil bli et tema.

Hvis en slik kanon etableres, vil Norge eventuelt følge i danskenes fotspor. Den danske læreplanen er mye lik den norsk, men dansk lærere må forholde seg til en liste med sentrale forfatterskaper som elevene skal kjenne til. Den danske forfatteren Poul Borum har listet opp fire begrunnelser for at skolen skal arbeide med kanonforfattere: Noen forfatterskap holder internasjonal klasse, noen har hatt stor nasjonal betydning, noen har et klart sær preg, og noen forfatterskap byr på veldig gode tekster som egner seg godt til skolebruk.

Dessverre finnes det få norske læreverk som legger opp til at elevene skal arbeide grundig med forfatterskap. Riktignok må mye av et fordypningsarbeid skje utenfor lærebøkenes rammer – elevene må lese romaner på egen hånd – men man skal ikke lengre enn til Danmark og Sverige for å se hvordan slike lærebøker kan lages. Interesserte leser kan bestille «Dansk kanon i folkeskolen» på capris.no – ikke bare er bøkene lekre å se på, de inneholder også svært gode tekster!!!

Direktoratet varsler nye læreplanmål

Utdanningsdirektoratet har bedt det nyopprettede Skrivesenteret i Trondheim om å komme med innspill til nye kompetanse mål i norskfaget. Alle de nye målene vil være knyttet til skriving. Etter planen vil de nye kompetanse målene gjelde fra høsten 2012.

Både Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet har bestemt avvist at det er aktuelt å påbegynne arbeidet med en ny læreplan etter Kunnskapsløftet, som ble innført i 2006. Derimot kan det være aktuelt å justere læreplanene i enkelte fag, først og fremst ved å plusse på nye kompetanse mål.

På et møte for lærerutdanningsinstitusjonene i februar 2010 fortalte Utdanningsdirektoratet at det skal utarbeides mer presise kompetanse mål knyttet til elevenes skriveferdigheter. Nye mål vil bli utarbeidet i tre fag: norsk, naturfag og samfunnsvitenskap.

Blant annet ønsker direktoratet at elevene på ungdomstrinnet skal arbeide mer med å skrive

argumenterende tekster. I dag inneholder norskplanen for ungdomstrinnet et mål om at elevene «skal kunne skrive diskusjonsinnlegg». En slik målformulering innebærer at elevene kan slippe unna krav om underbygging av påstander og foregriping av motstanderens synspunkter.

Når Skrivesenteret vurderer nye læreplanmål, vil de danske og svenske læreplanene være viktige inspirasjonskilder. Den danske folkeskolen oppdaterte sin læreplan i 2009, mens den svenske grunnskolen får helt ny læreplan høsten 2010.

Skrivesenterets forslag til nye læreplanmål vil bli sendt ut på høring i Skole-Norge.

Signaler fra Danmark:

Mer vekt på korrekt språkbruk

Danske ungdomsskoleelever skal «kunne forholde seg til korrekt stavning og formell språklig korrekthet i egne og andres tekster». Når norske elever leser norskplanen for ungdomstrinnet, finner de ingen formuleringer om korrekt språkbruk.

Dansk lærere kan ikke være i tvil om at formelle ferdigheter fortsatt er viktige når elevene skal vurderes. Alle avgangselevene i den danske folkeskolen skal avlegge en egen prøve i rettskrivning, der blant annet elevenes evne til å lese korrektur blir testet. Danske elever skal altså ikke bare skrive riktig selv – de skal også kunne vurdere om andre språkbrukere overholder språkreglene.

Der *Kunnskapsløftet* legger opp til at elevene skal kunne bruke ordbok allerede etter sjuende trinn, finner danskene grunn til å nevne ordbøker også på ungdomstrinnet. I *Fælles Mål* står det at elevene skal kunne «bruke ordforklaringer, oppslagsverk, ordbøker og søking på internett som et naturlig redskap til forståelse av ord og faguttrykk».

Tekniske skriveferdigheter

Da de nasjonale prøvene i skriving ble forsøkt innført i Norge i 2004 og 2005, understreket fagmiljøet at elevenes skriveferdigheter også omfatter elevenes omgang med papir, penn og

tastatur. I norskplanen for mellomtrinnet nevnes både «funksjonell håndskrift» og bruk av «digitale skriveverktøy», men også på dette feltet er danskene mer presise. Når danske elever er ferdige med ungdomstrinnet, skal de

- beherske en leselig, personlig og sammenbundet håndskrift
- skrive på datamaskin med hensiktsmessig skriveteknikk
- lage layout på tekster, slik at de fremmer kommunikasjon og vitner om estetisk bevissthet.

Litterær kanon

Den danske læreplanen inneholder interessante læreplanmål som ikke knytter seg til dansk som ferdighetsfag, men til dansk som identitets- og kulturfag. Elevene skal kjenne til de litterære periodene og hva som kjennetegner dem, og alle elever skal gjøre seg kjent med 15 bestemte forfatterskap, som alle er listet opp i den litterære kanon for folkeskolen.

Signaler fra Sverige:

Mer vekt på skrivehandlinger

Svenskene følger trenden i nyere skrivenforskning og legger vekt på skrivehandlinger i sin nye læreplan. Svenske ungdomsskoleelever skal først og fremst informere, beskrive, forklare, instruere, argumentere og utrede. Sjangrene må vike.

De svenske læreplanforfatterne må ha diskutert sjangerbegrepet grundig. Problemet med de tidligere så velkjente skolesjangrene er at de sjeldnere og sjeldnere lar seg gjenfinne i det moderne medielandskapet:

Forlag kan sette merkelappen «novellesamling» på et knippe korttekster som de fleste lærere vil kalle fortellinger. Avisenes bok- og filmomtaler likner ikke lenger på de sjangrene som før var teoretisk beskrevet i lærebøkene. Diskusjonsinnleggene på nettavisene likner lite på de tekstene som sensorene venter å få servert etter en eksamen.

Fortsatt kan man si at en sjanger er «et sett av forventninger som vi knytter til en spesiell teksttype». Men det er blitt vanskelig å identifisere et felles sett av forventninger i en medieverden som er preget av sjangerblanding.

At sjangerbegrepet er blitt nedtonet i den svenske læreplanen, overrasker lite. Det som er spennende, er om Skrivesenteret vil følge opp svenskernes tilnærming og foreslå større vektlegging av de såkalte skrivehandlingene (fortelle, beskrive, forklare, argumentere, osv.). En slik dreining vil kunne få konsekvenser blant annet for eksamensoppgavene i norskfaget.

Tydelig ungdomsperspektiv

Den nye læreplanen i svensk sier svært lite om svensk litteraturhistorie. Som i Norge skal elevene arbeide med forfatterskap, og svenske elever skal lese tekster «fra ulike tider og fra ulike deler av verden». For å oppnå beste karakter må de svenska elevene kunne «sette en tekst inn i en sammenheng», men der stopper kravene om bakgrunnskunnskap.

Derimot understrekkes det at svenske elever skal lese litteratur både for ungdom og voksne, og at svenske elever skal møte populærkulturelle tekster på skolen, for eksempel interaktive spill og tv-serier. Kort sagt skal svenske elever arbeide med tekster fra sin egen hverdag.

Dette innebærer ikke at de faglige kravene forsvinner. Snarere tenker de svenska læreplanforfatterne at moderne såpeoperaer kan brukes

som eksempler for å belyse begreper som fortellerperspektiv, tilbakeblikk, parallelhandling og miljø- og personbeskrivelser.

Samtaler og stilnivåer

Svenske og norske språkforskere har i mange tiår hatt ulike favorittområder. Det gjenspeiler seg også i læreplanene. Mens norske språkforskere og norske elever har brukt mye tid og krefter på dialektforskjeller, har svenskene hatt en forkjærighet for samtaleforskning og forskning på stilnivåer.

Den nye læreplanen i svensk forteller at elevene skal lære om samtaler og samtalemønstre, om hvordan replikkvekslinger åpnes og avsluttes, og om hvordan samtalepartnere «reparerer» sine egne replikker og «fullfører» replikkene til samtalepartneren.

Videre skal svenske elever lære om stilnivåer, for eksempel om hvordan forandringer i språkstil og uttrykksmåte avhenger av sammenhengen.

Mens norske elever skal lære om nynorsk og samisk, skal svenske elever lære om det som kalles minoritetsspråk.

Læreplan med nivåbeskrivelser

Den norske og den svenske læreplanen har mye til felles, og på flere områder kan det virke som om svenskene har latt seg inspirere av det norske Kunnskapsløftet. For eksempel har svenskene innført et kompetanseomål om «ikketrakasserende språkbruk knyttet til etnisitet, funksjonshemming, kjønn og seksuell legning».

På et par viktige områder har svenskene likevel valgt helt andre løsninger enn de som ble valgt i Norge. For det første har det svenska Skolverket utarbeidet karakterbeskrivelser, i stedet for å velte denne jobben over på lærerne på hver enkelt skole. For det andre har svenskene beholdt «svensk som andrespråk», i stedet for å smelte faget sammen med det ordinære svenskfaget. For det tredje er faget delt inn i to hovedområder: «kommunikasjon og tekst» og «kommunikasjon og språk».

GRØSSERE PÅ NETT

Er du lysten på mer skrekk og gru i klasserommet? Kan du tenke deg å spille av ti minutter lange hørespill for elevene? Tolv gode grøsserhistorier ligger nå fritt tilgjengelig på NRKs nettsider. I dette nummeret av Norsknytt anmelder vi alle radiogrøssete som ble produsert i 2008 og 2009.

<http://nrk.no/programmer/radio/radioteatret/1.6348138>

Av Jord er du kommet (10 minutter)***

Manusforfatter: Espen Haugen (2009)

Hørespillet innledes med en nyhetsmelding om tre savnede personer i en liten bygd. Hypokonderen Even river seg løs fra radioen og oppsøker enda en gang doktor Sirnes for å fortelle om en kroppslig plage. Sirnes er tålmodig og vennlig, men ringer senere til Even og ber ham om å møte henne på kirkegården. Der får Sirnes lirket den halvt bevisstløse Even ned i en allerede brukt kiste, som skal senkes i graven dagen etter. Even prøver å bruke mobilen for å tilkalle hjelp, men oppdager at denne er programmert til bare å ringe nummeret til doktor Sirnes. I begravelsen mener en guttunge at han hører en lyd fra kisten, men presten avfeier gutten – og forsikrer ham om at «den gamle tanten ikke vil være alene dit hun kommer».

Mulige spørsmål til elevene:

- Hvilken hjelp får lytterne til å skjonne hvem som sier hva?
- Når får lytterne de første varslene om at noe ekkelt kommer til å hende?
- Hvilke dialekter hørte dere?

Forfulgt (9 minutter)**

Manusforfattere: Erlend Nervoll og Jon Signe Skard (2009)

To venner, Jonas og Tom, samtaler om gjeldsproblemer og jobbmuligheter da den ene nevner at han føler seg forfulgt. De to blir enige om at Tom skal skygge Jonas for å finne ut hvem som følger etter Tom. De mister hverandre, og veldig redd løper Jonas til leiligheten og låser seg inn. Der banker en fremmed mann på døra og en slåsskamp begynner. Jonas dreper den fremmede, og sammen med Tom dumper han liket på et øde sted. Litt senere blir Jonas kalt inn til jobbintervju, og der får han vite at det er denne bedriftssjefen som har engasjert en medarbeider for å spane på ham. Sjefen er sur – og skyter Jonas.

Mulige spørsmål til elevene:

- Hva har manusforfatteren gjort for å skape mest mulig spenning?
- Hvilke lydeffekter brukes i hørespillet?

Kelner! (9 minutter)*

Manusforfatter: Baard Enoksen (2009)

En mann og kona hans, Christer og Heidi, samtaler over en middag på en restaurant. Brått finner Heidi flere menneskehår i suppen, så Christer tilkaller kelneren. Christer blir invitert inn til kjøkkensjefen, der han får se hva menyen egentlig består av, menneskekropper. Etter en makaber samtale på kjøkkenet, og mange ekle lydeffekter, kommer Christer ut igjen til kona, som ikke vil høre på ham.

Mulige spørsmål til elevene:

- Hvorfor er det litt vanskelig å følge handlingen i denne radiogrøsseten?
- Hvor er fortellingen på sitt skumleste?
- Vet dere om andre kannibalhistorier?

Med kjærlighet og varme (11 minutter)**

Manusforfatter: Steffen Johanssen (2009)

To menn prater sammen for første gang på 15 år. Siden studentdagene i Amsterdam har Gunnar holdt seg i Australia, mens vennen Andreas har bygd seg opp som skipsreder hjemme i Norge. De to vennene mimer om utsnevende festing i Amsterdam, og Gunnar spør Andreas om han vet hvor det ble av de avslørende bildene som ble tatt. Litt senere, i badstuen, forteller Gunnar at en tredje venn, legen Bernhard, har bedt ham om å ta bedre vare på helsen. Humøret til Andreas skifter brått, og han anklager Gunnar for utpressing. Gunnar nekter, og ber tynt om å få slippe ut fra badstuen. Men døra er låst av Kari, kona til Andreas. Andreas ler når han ser vennen sin dø, men skjønner så at der er Bernhard som har drevet med utpressing, i ledtog med Kari. Kari sier «Ha det» til Andreas og etterlater ham innelåst i badstuen.

Mulige spørsmål til elevene:

- Hvordan får vi vite om forhistorien til de ulike personene?
- Hvilke vendepunkt kan vi snakke om i dette hørespillet?
- Hva får vi vite om hendelsene i Amsterdam?

Vår beste kunde (7 minutter)**

Manusforfatter: Anne Marte Før (2009)

Fru Pompel-Smith besøker slaktebutikken til kjøpmann Myst for å kjøpe poste. For første gang har kjøpmann Myst røpet den store bedriftshemmeligheten for sin sønn Bernhard, og det er nå Bernhard som skal lage poste av fra Pompel-Smith. Men i mørket på kjølelageret er det fra Pompel-Smith som vinner kampen om stikksga, og posteien får et annet innhold enn kjøpmann Myst hadde tenkt seg.

Mulige spørsmål til elevene:

- Hva er fordelen med å gi figurene i fortellingen litt sjeldne navn?
- Hva kan navnet til en person si oss om egenskapene til denne personen?
- Hva slags fantasier utløser et navn som «fru Pompel-Smith»?
- Hva slags bilder ser dere for dere når dere hører stikksga dure?
- Er grøssere verre på radio enn på fjernsyn?

Stjerneskudd (6 minutter)***

Manusforfatter: Johan Dragvoll (2009)

En vennegjeng, alle jurister, er på omvisning på fengselsmuseet. Der holder dommeren blant dem et foredrag om Old Sparky, den elektriske stol. Selv om temaet er alvorlig, oppstår det jevnlig munter stemning i vennegjengen, og det spøkes også om justismord. En av museumsvaktene foreslår at dommeren selv skal sette seg ned i stolen for å prøve den. Litt motvillig setter dommeren seg ned, og situasjonen blir mer og mer ubehagelig etter som han blir fastspent. Da vennegjengen bestemmer seg for å vri på bryteren som har vært frakoblet i så mange år, skjer det forferdelige. Den elektriske stolen virker. Mistanken faller på museumsvakten, som dommeren mente å gjenkjenne, men vakten forsvinner ...

Mulige spørsmål til elevene:

- Hva oppnår manusforfatteren ved å veksle mellom munter stemning og skummel stemning?
- Hvordan henger innholdet i foredraget sammen med det som skjer på museet?
- Hvis det var noe som var overnaturlig i dette hørespillet – hva var det?

Låne drill (13 minutter)*

Manusforfatter: Line Berg (2008)

Et litt eldre ektepar, Olav og Maria, fører en uengasjert samtale i tv-stuen. De to småkrangler litt om hvem som skal gjøre hva. Maria, som hater mørke høstkvelde, vil helst slippe å gå ned i kjelleren for å hente brød, så hun sender ektemannen ned. Men han kommer ikke tilbake – og Maria blir bare mer og mer nervøs. En fremmed person dukker opp i stua, «bare for å låne en drill». Maria blir enda mer skremt, men Olav kommer tilbake uten å se noen fremmed mann. Etterpå går Olav ned i kjelleren for å sjekke at alt er greit. Maria følger etter hver etter, men møter bare mannen med drillen. I sluttsekundene blandes lyden fra drillen med Marias skrik.

Mulige spørsmål til elevene:

- Hvorfor er det bra for lytterne at Maria snakker mye med seg selv?
- Hva har det å si for spenningen at handlingen er lagt til et miljø som de fleste kan kjenne seg igjen i?

En aldri så liten hjertesak (10 minutter)***

Manusforfatter: Charlotte Halvorsen (2008)

En kvinne, Silje, kolliderer og blir brakt til sykehus. Hun er falt i koma, men som lyttere får vi høre Siljes tanker. Den svenske legen har en datter som trenger et nytt hjerte. Søster Sande ivrer for å operere Silje så fort som mulig, for søster Sande ønsker å flytte Siljes hjerte over i Olivias kropp ... Den svenske legen synes tanken er fæl, men han blir overtalt av til å tenke på sin egen datter og sin egen framtid. På slutten av hørespillet blandes sagelyder med Siljes fortvilte rop.

Mulige spørsmål til elevene:

- Hvilke personer er med i hørespillet, og hvilket forhold har de til hverandre?
- Hva slags lydeffekter er brukt?

Familien til middag (8 minutter)**

Manusforfatter: Martin Ødegaard
Henriksen (2008)

Samboerparet Nina og Thomas reiser på besøk til Ninas bestefar i skogen (spilt av Espen Skjønsberg). Bestefaren bor helt alene, men har god kontakt med Helse Øst og får besøk av hjemmehjelpen hver onsdag. Mens bestefaren er ute på kjøkkenet for å lage i stand mid-dagen, starter en litt gretten samtale mellom Nina og Thomas. Ved middagsbordet forteller bestefaren at han liker Thomas bedre enn den forrige samboeren, for «han var så tynn». Thomas begynner å føle seg svimmel. Han synes ikke at maten likner på elgkjøtt, og han ser et øye på tallerkenen til Nina. Litt etter ber bestefaren Nina om å gjøre i stand knivene.

Mulige spørsmål til elevene:

- Hvilke faktaopplysninger får vi om bestefaren?
- Hva skjer på slutten av hørespillet?

Et ekte mannfolk dør med støvlene på (7 minutter)*

Manusforfattere: Erlend Eskeland og Jon Toset (2008)

En tøffing av en soldat blir drept av sin kone, men han er ikke ordentlig død når hørespillet starter. Lytterne hører offerets siste tanker, og konas ubarmhjertige replikker.

Livet, døden og kjærigheten (10 minutter)**

Manusforfatter: Espen Haugen (2009)

Trine og Jørgen er på ferie i Trøndelag da Trine ser en mann slepe på en søppelsekk et stykke unna. Trine mener hun ser en arm stikke ut av sekken, men blir avfeid av Jørgen – og av førstebetjent Aslaksby når hun litt senere varsler politiet. Litt senere på dagen ser hun på nytt mannen som bar på søppelsekken. Trine og Jørgen følge etter mannen, og Trine kryper inn gjennom kjellervinduet i leiligheten hans. Derfra ringer hun til Jørgen, men mobil-samtalen blir brutt. Jørgen blir redd og varsler politiet. Førstebetjent Aslaksby forteller at «den skumle mannen» bare er en fotograf og ber Jørgen banke på. Men inne i leiligheten blir Jørgen overmannet av fotografen – og førstebetjent Aslaksby. Trine er allerede fanget, og nå skjønner de to at planen er å drukne dem i bagasjerommet til en bil – mens kameraet går.

Mulige spørsmål til elevene:

- Hvorfor blir det lettere for manusforfatteren å lage gode miljøskildringer når Trine og Jørgen kan snakke sammen i mobiltelefon?
- Hva kan være grunnen til at manusforfatteren lager hørespillet slik at det stort sett er to og to som snakker sammen – ikke tre og tre?
- Tenk dere at dere skal gjenfortelle hendelsene i dette hørespillet ved hjelp av en tegning. Hvordan ville dere ha laget tegningen for å huske mest mulig?

Aidas fall (9 minutter)*

Manusforfattere: Erlend Eskeland og Jon Toset (2008)

Hørespillet har en komplisert struktur, med veksling mellom monolog og dialog. Mest sannsynlig vil mange ungdomsskolelever slite med å få med seg innholdet i hørespillet.

Kort fortalt handler grøsseren om en jente, Ida, som holder seg hjemme fra skolen fordi hun blir mobbet. Moren har gitt henne halveis opp. Ida er bitter – og ønsker medelever, lærere og foreldre alt vondt. I en fæl bussulykke omkommer mange av disse personene, for lytteren virker det som om Ida har hatt magiske krefter som hun har brukt på en negativ måte.

HØRESPILL I NORSKFAGET

Den nye læreplanen gir norsklærerne ryggdekning i forhold til å sette av godt med tid til å arbeide med hørespill i norskfaget. Ikke minst kan arbeide med hørespill bidra til å oppfylle mål knyttet til muntlige og sammensatte tekster.

«Grøssere på nett» kan være fine å snakke om i klasserommet, for de tar så kort tid å spille av at det vil være godt med tid til å diskutere hørespillene i etterkant. Kanskje er ikke alle grøssete så veldig «dype», men selve sjangeren kan åpne for en rekke interessante samtaler:

- Hvorfor velger noen å lage et ti minutter langt hørespill i stedet for en ti minutter lang kortfilm?
- Hvis elevene i klassen skal lage et hørespill – hvor mange elever bør være med i hver gruppe?
- Hva slags utstyr er nødvendig for å lage et hørespill?
- Hva er ulempen med å dikte opp mange personer i et hørespill?
- Hvordan kan man få lytteren til å forstå hva som har skjedd uten å legge inn en fortellerstemme?
- Hvordan kan man få lytterne til å forstå at handlingen skifter sted?
- Hvordan kan musikk brukes til å binde sammen de ulike hendelsene i et hørespill?
- Hvordan kan musikk brukes til å skape spenning?
- Hva er forskjellen på miljølyder og bakgrunnslyder?

Datamaskinen som hjelpemiddel

Kunnskapsløftet innebærer at elevene skal arbeide med digitale ferdigheter også i norskfaget, og for skoler som vil vie mer tid til hørespill, vil datamaskinen være en god hjelper. På den ene siden kan man bruke datamaskinen til å laste ned gratis hørespill fra NRKs nettsider. På den andre siden kan man bruke datamaskinen til lydopptak og lydredigering. Aldri har det vært lettere for amatører å lage helstøpte hørespill.

Radioteatrets hørespill er lett å finne fram til. Det aller enkleste er å skrive søkeordene «grøssere på nett» inn i søkerfeltet på Google, for da popper treffene opp. Hørespillene kan også lastes ned ved hjelp av iTunes.

Når elevene skal lage hørespill på data, kan de ha god hjelp av lydredigeringsprogrammet **Audacity**. Det kan lastes ned gratis.

Elevene som hørespillprodusenter

Hvis elevene skal lage hørespill, kan det være en god idé å la dem skrive manusskrifter før de begynner med innspillingen. Det kan være lurt å forholde seg til retningslinjer og tips som NRK Drama har laget for sine grøssete:

- Ingen grøssete skal være i mer enn ti minutter. (Det innebærer at ingen manusskrifter bør inneholde mer enn 10.000 tegn – med mellomrom.)
- Ingen grøssete skal ha mer enn fire rollefigurer. (Flere rollefigurer gjør det vanskelig for lytterne å følge med.)
- Lag ikke grøssete der ofrene dør i hopetall, uten mål og mening.
- Grøssete handler ofte om det vi er mest redde for, for eksempel å sitte innestengt uten å kunne tilkalle hjelp.
- I grøssete kan det gjerne oppstå konflikter mellom de ulike personene
- I grøssete møter vi ofte personer som ikke kan kontrollere det som skjer. Personer blir dratt inn i hendelser.
- Nitidig etterforskning hører detektivfortellingene til. Grøssete skal være skrekkblandet fryd.

Sakprosaoppgåver – nynorsk

NB: Du skal berre velje ei av oppgåvene!

Oppgåve 1

Skulen din har eit søppelproblem. Elevane slepp matpapiret der dei sit, kastar skulefrukt i veggane og nektar å rydde opp etter andre. Lærarane har bede elevane om å ta meir ansvar, men lite skjer. Rektor vurderer no å innføre straffetiltak.

Kva meiner du? Skriv eit lesarbrev til lokalavisa di der du gjer greie for kva du meiner. Underbygg synspunktet så godt som du kan. Tittelen lagar du sjølv.

Oppgåve 2

Presidenten i Venezuela, Hugo Chávez, sa i ein tale nyleg at «dataspel viser vegen til helvete». Nasjonalforsamlinga i landet vedtok i oktober ei lov som forbry sal av «krigerske spel».

Skriv ein artikkel der du kommenterer påstanden til Hugo Chávez. Tittelen lagar du sjølv.

Oppgåve 3

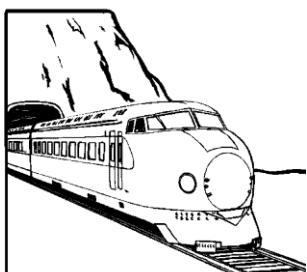
Nokre av foreldra ved skulen din har sendt brev til rektor om at dei ønskjer ei grense for kor mykje lekser skulen kan gi til elevane. Lærarane ved skulen seier at lekser er naudsynt.

Kva meiner du? Skriv eit lesarbrev til lokalavisa di der du gjer greie for kva du meiner. Underbygg synspunktet så godt som du kan. Tittelen lagar du sjølv.

Oppgåve 4

Skulebiblioteket ditt har fått kritikk for å låne ut moralsk forderveleg litteratur til elevane. Kritikarane seier at fleire av bøkene som skulen har lånt ut, innehold grov språkbruk, detaljerte valdsskildringar eller lett erotikk. Rektoren ved skulen vurderer om han skal fjerne nokre av bøkene frå skulebiblioteket.

Kva meiner du? Skriv eit lesarbrev til lokalavisa di der du gjer greie for kva du meiner. Vis til bøker som du kjenner til når du underbyggjer synspunkta dine. Tittelen lagar du sjølv.

Oppgåve 5

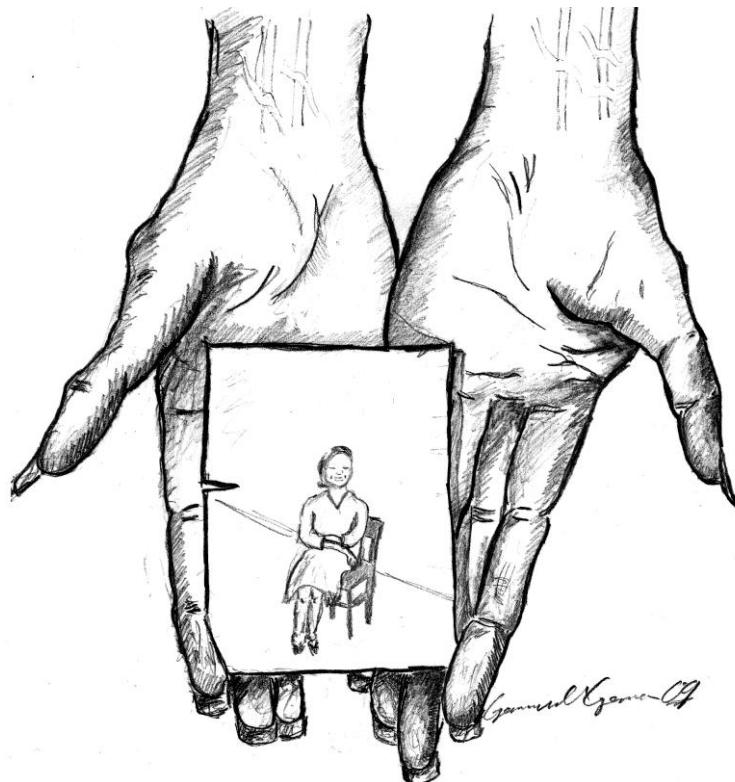
Den siste tida har Noregs Statsbaner (NSB) fått mykje kritikk for forseinkingar og innstilte tog. NSB sjølv seier at politikarane i altfor lang tid har nedprioritet kollektivtrafikken i Noreg.

Kva meiner du om satsinga på togtrafikk i Noreg? Kva mål bør vi sette oss, og korleis kan vi nå desse måla? Skriv eit lesarbrev til lokalavisa di der du gjer greie for kva du meiner. Tittelen lagar du sjølv.

Lykke til!!!

Skjønnlitterære oppgaver – bokmål

NB: Du skal bare velge én av oppgavene!

Oppgave 1

En gammel dame viser fram et fotografi fra gamle dager. Bestem hva som er sammenhengen mellom damen på bildet og damen som holder bildet. Skriv en fortelling der du hopper mellom nåtid og fortid. Tittelen lager du selv.

Oppgave 2

Skriv en fortelling som heter «Under overflaten». Det skal være et misforhold mellom hva hovedpersonen sier og hva hovedpersonen tenker.

Oppgave 3

Skriv en fortelling med tittelen «Forlatt».

- Handlingen skal utspille seg i løpet av én dag.
- Fortellingen skal inneholde tilbakeblikk.
- En dukke på en strand skal spille en vesentlig rolle i fortellingen.

Oppgave 4

I denne fortellingen er de siste linjene skrevet for deg. Oppgaven din blir å finne ut hva som har skjedd tidligere. Her er linjene som skal avslutte fortellingen din:

«Det var et lite lys der. Jeg er helt sikker.»
Vi gikk stille bort og snakket aldri mer om det som hadde skjedd.

Oppgave 5

Lag en skildring av en skoleelever som får sitte med datamaskin i klasserommet. På datamaskinen har eleven et bakgrunnsbilde som stadig vekk får elevens tanker til å fly vekk fra lærerens undervisning. Bakgrunnsbildet skal blant annet vise røyk, et landskap og et flagg. Tittel: «Bakgrunnsbilde».

Bjørnstjernes diskusjonsinnlegg

Bjørnstjerne Bjørnson skrev leserbrev til en rekke aviser, og han var flink til å begrunne synspunktene sine. Her ser du utdrag fra fem leserbrev som Bjørnson har skrevet. Les gjennom disse utdragene før du løser oppgavene nederst på siden.

Innlegg 1

Nylig fortalte en venn av meg om en italiensk banditt som var greppt og dømt for to mord. Banditten lo rått av dommen på fattige 12 år. Slike beist må drepes. Jeg synes den barnelallende politiske sentimentalitet er motbydelig. Men jeg synes også at dødsstraffen bare skal gjelde for menneskerovdyrene.

Innlegg 3

Alle hans lovbrudd skyldes det samme. Han er udyktig til kroppsarbeid, og når han får noe annet, dukker det etter hvert opp en sjel som opplyser om hans fortid. Dermed bærer det nedover igjen. Mannen ber og bønnfaller om hjelp, slik at han kan leve av annet enn løgn og bedrageri. Hva om noen hjalp ham og gav ham arbeid?

Innlegg 2

Når «Frelseshæren» holder møte i Gauldal, møter ungdommen opp og gjør seg lystig på deres bekostning. Mens de der inne ber, stiller den kåte ungdommen seg i døren og banner høyt; andre spiller trekkspill på tunet og danser til; brennevin og andre rusdrikker nytes i overflod. Hvor er lensmannen?

Innlegg 4

Lærere og lærerinner fra Finland, Sverige, Danmark og vårt eget land søker seg til den norske fjellnaturen i sommerferien. Det sliter på helsen, det harde arbeidet som de gjør, det viktigste som gjøres i våre land. Kunne vi ikke unne dem halv pris på jernbanen i juni, juli og august?

Innlegg 5

For hver liten fugl som blir fanget og solgt i Paris, vil en uendelighet av insekter som den kunne ha ødelagt, fortsette å leve. Man kan regne ut hvor mange insekter en sanger setter til livs hver dag. Tallet er så uhyrlig at man forårsaker sin egen ruin ved å drepe disse sangene.

Hos oss dreper man ikke små sangfugler. Tvert imot, barn melder seg inn i foreninger for å beskytte fuglenes redet.

Vi har lært mye av Frankrike, men i denne saken kan vi kanskje få lært Frankrike noe til gjengjeld?

OPPGAVE 1

Når vi skal begrunne en påstand om Bjørnstjerne Bjørnson, kan vi vise til innholdet i tekster som han har skrevet. Hvilke av de fem innleggene på dette arket kan du bruke for å støtte opp om påstand A, B og C? Sett ring for å vise hvilke innlegg som støtter hvilke påstander:

Påstand A: Bjørnstjerne Bjørnson var opptatt av kriminalitet.

1   2   3   4   5

Påstand B: Bjørnstjerne Bjørnson brydde seg om andre land.

1   2   3   4   5

Påstand C: Bjørnstjerne Bjørnson forsvarer de svake i samfunnet.

1   2   3   4   5

OPPGAVE 2

Oversett Bjørnsons diskusjonsinnlegg til nynorsk.

QUIZ

BJØRNSTJERNE BJØRNSON

1. I hvilket tidsrom levde Bjørnstjerne Bjørnson?
  - R 1732–1810
  - P 1782–1860
  - F 1832–1910
  - S 1882–1960

2. I hvilket fylke ble Bjørnstjerne Bjørnson født?
  - Ø Finnmark
  - O Hedmark
  - N Hordaland
  - A Østfold

3. Hvilket yrke hadde faren til Bjørnstjerne?
  - I Bonde
  - J Bøddel
  - Y Lensmann
  - L Prest

4. Hvilken av disse sangene har Bjørnstjerne Bjørnson skrevet teksten til?
  - Z Du skal få en dag i mårå
  - D Dydrene i Afrika
  - K Ja, vi elsker dette landet
  - B Mellom bakkar og berg

5. Hvilket berømt slag er knyttet til Bjørnstjerne Bjørnsens navn?
  - Z Klokkeslaget
  - D Sjøslaget
  - E Teaterslaget
  - B Underslaget

6. Hvilken utmerkelse mottok Bjørnstjerne Bjørnson i 1903?
  - R Abelprisen (matematikk)
  - N Helt av Sovjetunionen
  - T Nobelpriisen i litteratur
  - V Oscar-pris for beste filmmanus

7. Hvilken av komediene nedenfor er skrevet av Bjørnstjerne Bjørnson?
  - U Den stundesløse
  - D Erasmus Montanus
  - A Geografi og kjærlighet
  - K Jeppe på berget

8. Hvilket av skuespillene nedenfor er skrevet av Bjørnstjerne Bjørnson?
  - L En hanske
  - S Et dukkehjem
  - K Gjengangere
  - N Hedda Gabler

9. Hvilken av disse figurene har Bjørnstjerne Bjørnson gitt liv til?
  - Å Anders And
  - V Jostedalsrypa
  - N Peer Gynt
  - E Synnøve Solbakken

10. Hva het hjemmet til Bjørnstjerne Bjørnson?
  - R Aulestad
  - G Polhøgda
  - H Stiftsgården
  - E Trollhaugen

11. Hvilket yrke hadde Bjørnson i Bergen?
  - O Advokat
  - A Lærer
  - Y Skipsmekler
  - E Teatersjef

12. Hvor døde Bjørnstjerne Bjørnson?
  - A Brasilia
  - S Himalaya
  - T Molde
  - N Paris

FINN LØSNINGSORDET:

Fyll inn bokstaven som står
foran riktig svaralternativ:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Situasjon: Marie har fordjupa seg i forfattarskapen til Bjørnstjerne Bjørnson. Til læraren har ho levert kjeldelista nedanfor. Les kjeldelista før du gjer oppgåvene nedst på arket.

Kjeldeliste

Papirtekstar

- Blichfeldt, Kathinka (m.fl.): *Kontekst 8–10. Tekster 1*. Gyldendal Norsk Forlag 2006.
- Nærum, Knut: *Norsk litteraturhistorie. Fritt etter hukommelsen*. J. W. Cappelens Forlag 2001.
- Beyer, Edvard: *Norges litteraturhistorie. Fra Ibsen til Garborg (bind 3)*. J. W. Cappelens Forlag 1983.
- Hoem, Edvard: *Villskapens år. Bjørnstjerne Bjørnson 1832–1875*. Forlaget Oktober 2009.

Nettressursar

- no.wikipedia.org/wiki/Bjørnstjerne_Bjørnson
- www.daria.no (nedlastingsdato: 14. mars 2010)
- www.google.no
- http://www.norsknetskole.no/fag/ressurser/itstud/v01/904-heimesideproduksjon/vegvisar/sluttprodukt/bjornson_biografi.html
  - Krøvel-Velle, Håvard: *Bjørnstjerne Bjørnson – en biografi*
- <http://www.nrk.no/skole/klippdetalj?topic=nrk:klipp/429106>
  - Ustvedt, Yngvar: *Presentasjon av Bjørnstjerne Bjørnson* (lydklipp sendt på NRK Radio 21. mars 1996)
- www.snl.no/Bjørnstjerne_Martinus_Bjørnson

Oppgåve 1

Marie har gløymt å sortere kjeldene sine i alfabetisk rekkefølge. Skriv ned den øvste delen av kjeldelista («Papirtekstar») slik ho skulle ha vore.

Oppgåve 2

Læraren seier at Marie ikkje var konsekvent da ho laga den nedste delen av kjeldelista. Kva kan læraren meine med denne påstanden?

Oppgåve 3

Ein av vennane til Marie føler at han lærer meir av å lytte enn av å lese. Kva for ei kjelde bør Marie tipse vennen sin om?

Oppgåve 4

Læraren til Marie fortel at han har lyst til å studere alle dei kjeldene som Marie har lista opp. Diverre var ikkje Marie nøyaktig nok da ho laga kjeldelista si. Kva for nokre kjelder kan læraren vanskeleg finne?

Oppgåve 5

Læraren gir Marie ros for at ho har brukt mange kjelder, men seier at eit par av bomtepunkta gjer lista mindre truverdig. Kva for nokre punkt tenkjer læraren på, trur du? Begrunn svaret.

Oppgåve 6

Marie skriv i dagboka si om alt ho gjer, og no vil ho skrive om kjeldelista si og dei tilbakemeldingane ho fekk frå læraren sin. Skriv ei A4-side for Marie.

OPPLESNINGSKONKURANSE

Bjørnstjerne Bjørnson var en av 1800-tallets største forfattere. Klarer du å gi liv til tekstene hans?

REGLER

- Hver elev får opptil fem minutter til å lese opp en tekst (eller et tekstuddrag) skrevet av Bjørnstjerne Bjørnson.
- Elevene velger selv teksten som skal leses. Teksten (eller tekstuddraget) kan være hentet fra en hvilken som helst sjanger, for eksempel en fortelling, et dikt eller et leserbrev.

KRITERIER

1. Oppleseren skal stå stille og ha en rank holdning, uten å være anspent.
2. Oppleseren skal snakke så høyt at alle kan høre opplesningen, men ikke så høyt at stemmen blir anstrengt. (NB: Mange snakker for høyt!)
3. Oppleseren skal snakke tydelig og klart, men ikke så overtydelig at stumme bokstaver blir uttalt.
4. Oppleseren skal gi teksten den tiden som teksten krever. (Vær oppmerksom på behovet for pauser, den vanligste feilen er å lese for fort.)
5. Oppleseren skal gi lytterne sin personlige tolkning av teksten. (Hvis du synes at noen linjer skal leses med lav stemme, så gjør du det!)
6. Oppleseren skal være lojal overfor teksten. (Prøv om du kan få fram den stemningen som du tror at Bjørnson var ute etter å skape.)

TIPS

- Les gjennom teksten mange, mange ganger. Finn ut hva hvert ord og hver setning betyr.
- Du trenger ikke å kunne hele teksten utenat, men det er en fordel om du kan deler av den utenat. Da er det lettere for deg å opprette øyekontakt med tilskuerne.
- Det er ikke snakk om å finne en fasitløsning, men å velge den løsningen som fungerer best for oppleseren.
- Selv den aller dyktigste oppleser kan snuble i ordene. Les umiddelbart ordet eller setningsdelen om igjen hvis du leser feil. Unnskyld deg ikke. Bitte små feil kan du trygt ignorere.

SJANGEROPPGAVE

Bjørnstjerne Bjørnson skrev mange slags tekster. I tabellen nedenfor ser du navnet på åtte ulike sjanger. Skriv et nummer foran hver sjanger for å vise hvilket tekstutdrag som hører til hvilken sjanger.

	Nasjonalsang
	Skuespill
	Gravtale
	Selvbiografi

	Brev
	Fortelling
	Dikt
	Leserinnlegg

Alt, alt var storhet og sol; med blomstene i mitt fang
og synet og synene foran meg satt jeg i bønn til Gud
om at jeg måtte få bli dikter! Og så gjorde jeg meg
selv det løfte, at når jeg kom hjem, ville jeg hive alle
aviser over bord og etter prøve om jeg ikke var dikter;
for jeg hadde prøvd det før.

2

Ingenting av dette har skjedd!
Til dags dato vet vi ikke en-
gang om målstreverne kom-
mer til å nå fram til en felles
form som er respektert av
alle. Enda mindre vet vi om
dette målet kan bli helt ut
kulturførende, for landsmålet
har noe gammelskrukket og
langtungt over seg.

1

Ja, vi elsker dette landet
som det stiger frem
furet, værbitt over vannet
med de tusen hjem, –
elsker, elsker det og tenker
på vår far og mor
og den saganatt som senker,
drømme på vår jord.

3

Jeg velger meg april!
i den det gamle faller,
i den det ny får feste;
det volder litt rabalder, –
dog fred er ei det beste,
men at man noe vil.

4

Paris, 30. januar 1863

Min dyrebare Karoline!
Ankommet hit i går morges gikk min første spasertur
til posthuset, hvor jeg mottok et brev fra deg,
kanskje det fyldigste og skjønneste fra deg som jeg
har mottatt. Takk, min dyrebare kone! Jeg følte meg
alene i den store by og fikk følge, jeg var motløs og
fikk trøst.

5

Seksten år etter den dag stod
Tord i prestens stue. «Du holder
deg godt, du Tord», sa presten,
han så ingen forandring på ham.
«Jeg har heller ingen sorger»,
svarte Tord. Hertil tidde presten;
men en stund etter spurte han:
«Hva er ditt ærend i kveld?» – «I
kveld kommer jeg om sønnen
min, som skal konfirmeres i
morgen.»

6

La oss ved denne, den størstes, grav utsi et «Ære
være» over alle de banebrytende kunstnere iblant
oss, som ikke alene har skapt etterfølgere i sitt fag,
men skapt ærgjerrighet, kappelyst, glede i
tilværelsen overalt (---)

Før, når vi holdt en tale til Ole Bulls ære, så sluttet
vi den gjerne med et «Lenge leve Ole Bull!» Dette vil
vi aldri kunne gjøre mer, – skjønt død for oss er han
jo ikke, – han følger oss jo hjem herfra.

7

Tygesen: Hva gjør du der oppe, Karen?
Karen: Jeg pakker mine kofferter, Tygesen.
Tygesen: Hva mener du med alt dette? Kom og forklar!
Karen: Ja, det skal jeg.
Tygesen: Har Karen noe sted å reise til? Den slags skremmeskudd bør jeg ikke tåle. (*Karen
kommer.*) Hva er dette for noe? Hvor skal du hen? Tror du, jeg er et barn, som du kan
gjøre redd?

8

BJØRNSTJERNE-KRYSSORD

			R. AMUNDSENS FARTØY	↑	INDO- NESIA	GRUNN- TALL	↑	:	↑	
			➡					YTTER- HUD		
			1 HOL- ME					TÅNEGL FÅBRYST		
			NERD							
					BLOM- STER- BARN		ADV. PLATE			
13	↓	ADAM OG ...	29. JULI	↑	SVETTEGROPA	→				2
LAND			FJELL- SIDE		FESTSAL	HESTEHUSET				
PAPIR- LAPP								... CONNERY	SPØRRE	
			G-NAVN					SVAER NOTABENE		
			TRÅKK						TALL- ORD	NED- BØR
ELTE	↓	TONE- REKKE					FJELL- KJEDEN	IDRETT		
		AGN					UTROP	TALL		
FUKTIG			BE- SKYT- TELSE	USSEL					ET KORT	
KASUS									BILTYPE	
			BYGGE	4			KOST- NAD		5	LIKE
RYDDE		KVISE					AM. UNIVERSITET	IDRETT TRENE		→ UROLIG
40 8	↓	PERI- ODEN			6					FLÅTE
		MÅNED								
		SENIOR		STJELE			JUTUL	FLATE- MÅL		TANKSKIP RYDDE
7				FASE						
FOR- TALTE	↓							VIRKELIG ADVARSEL	→	
		STARTER TITTEN... TEGN	→		SELEM	13	ARTIK- KEL	SLAD- RE	DES- SSERT	STABLE
VER- SUS		↓	SPRÅK	8 MUSIKK- HUS	→					HÅLKE GUTTE- NAVN
	↓	HÅN- DA					SANSE- BEDRAG STUT			
MORD				WC RYDDE			RET- NING	AKSJEE- SELSKAP		... OG TRÅD
MAUR- GIFT				HUS- DYR				POST SCRIPTUM ADV.		
	↘			➡					BANN- ORD	
VUL- KAN			GLISE				TONE- REKKE		500	FERSK PREP.

- Hvilken seddel prydet Bjørnstjerne fra 1950 til 1983?
- Hva kalles boksamlingen der de mest berømte historiene til Bjørnstjerne er samlet?
- Hvor bodde Bjørnstjerne og familien hans fra 1875 til 1910?
- Hjem skal Bjørnstjerne ha bedt om å hoppe da han kom hjem fra tur?
- Hva var Bjørnstjernes yrke i Bergen?
- Hva het kvinnedikkelsen som var forelset i Torbjørn Granlien?
- Utenfor hvilken bygning finner vi dag en statue av Bjørnstjerne?
- Hva fikk Bjørnstjerne i 1903?

Et slemt barndomsminne

AV BJØRNSTJERNE BJØRNSON

I Jeg var syv år gammel da det en søndag ettermiddag spredte seg et rykte på prestegården om at to menn i Eidsfjord hadde funnet en kvinne som var falt ned fra en berghammer. Der var hun blitt liggende like ved havspeilet.

Mennene tok henne med i båten og fraktet henne fem mil på sjøveien til en doktor. Hun døde etter kort tid, men først rakk hun å si at det var Per Hagbø som stod bak.
«Men», la hun til, «de må ikke gjøre ham noe vondt for det.»

F Alle visste at det hadde vært et kjærlighetsforhold mellom henne, som tjente på Hagbø, og sønnen på gården. De gløggeste skjønte straks hvorfor han ville ha henne av veien.

C Jeg husker tydelig da nyheten om mordet nådde frem til prestegården vår. Jeg husker hvordan det var som om lysningen sank, ansiktene stanset, fjorden ble matt, skogen og bygden krøp sammen i skyggen av hverandre. Det kom fremmedfolk til gården vår, og jeg så at mordet tyngte dem. Livets glede var stoppet som viseren på en urskive ved et bestemt klokkeslett.

Etter hvert våknet nysgjerrigheten og sladderen. Snart kjente vi forholdet mellom den myrdede og morderen inn i den minste detalj. Vi visste hvem det var hans mor ville at Per skulle gifte seg med. Vi kunne Hagbøfolket ut og inn, og deres slekt langt bakover.

D Dengang dommeren kom til prestegården for å oppta det første forhøret, var mordet det eneste samtaleemnet. Men neste morgen, da lensmannen og et par mann til kom med morderen, ble jeg grep av en ny følelse som jeg ikke før hadde tenkt meg – den aller største medlidenshet. En ung, vakker gutt, godt voksen, finlemmet og heller liten, men mørkt, ikke sterkt hår, med tiltalende øyne ... jeg fikk så vondt av ham at jeg ikke kunne si det. Jeg visste at han måtte halshugges.

J Forhøret ble avholdt oppå vårt skoleværelse. Min lærer var sekretær, og jeg fikk lov til å sitte og høre på. Skriveren brukte så høy stemme at hele gården kunne høre alt gjennom det åpne vinduet. Stakkaren måtte gjøre rede for hele den søndagen da mordet var begått, hver time på dagen. Han nektet for å ha drept henne, nektet med den største bestemthet: «Det var ikke *han* som hadde gjort det.»

«Vi blir værende her lenge, frue», sa dommeren til min mor etter at den første dagen med forhør var slutt. Utpå kvelden kom Pers søster til gården, og hun var sammen med broren sin hele den natten. Man kunne høre dem hviske og gråte og aldri slutte. Om morgen var Per blek og taus. For retten tok han på seg all skyld.

G Det var gått slik til, forklarte han, at han hadde stått i et forhold til henne. Det hadde moren hatt mye imot. En søndag tjenestejenten gikk med sin salmebok i hånden, møtte han henne i skogen. De satte seg ned, og han spurte om det var hennes hensikt å oppgi ham som far til det barnet som hun bar på i magen. Hun svarte at hun ikke hadde noen annen å oppgi. Han fortalte så om hvilken skam han ville bli påført, og hvor sint moren hans var allerede. Ja, det kjente hun altfor godt til, hans mor hadde jo vært ondskapsfull mot henne, og det var underlig av Per at han ikke tok henne i forsvar, for han visste jo hvem som hadde skylden for det som hadde hendt. Men Per slo frampå om at hun nok hadde tilfredsstilt flere enn ham, og derfor ville han ikke finne seg i at nettopp han ble oppgitt som barnefar.

H

Han prøvde å få henne sint, men det lyktes ikke, for hun var jo så snill. Så måtte han ty til den siste utveien likevel. Han hadde en øks liggende i lyngen der han satt. Nå tok han den og klemte til bakfra. Hun ble ikke bevisstløs straks, men prøvde å beskytte seg mens hun ba for seg. Hva som videre hadde skjedd, kunne ikke Per huske. Resten av historien ble fylt ut av andre, og Per godtok det som ble fortalt.

B

Det var vinterstid han skulle henrettes. Jeg husker dem komme en formiddag i to båtlag fra Molde, prosten, lensmannen, en militær og den dødsdømte. Men jeg måtte sitte på skolen og fikk heller ikke senere på dagen lov til å gå ned.

Pers søsken kom om kvelden og tok avskjed. Han skal ha vært så sikker på neste dag å være hos Gud, og han skal ha bedt dem hjertelig hilse til moren og være god mot henne til det siste. Noen sa at hun var med i båten, men ikke ville gå opp. Dette var usant, like usant som at søsknene var til stede ved henrettelsen neste dag.

K

Jeg våknet om morgenens med en vond følelse. Været var godt, men det kjentes trykkende likevel. Ingen talte høyt, og alle sa så lite som mulig. Jeg skulle få være med og se på.

Langs veien sto folk som ville se ham, og som deretter sluttet seg til toget, deriblant kamerater av ham, som han nikket sorgmodig til. Et par ganger løftet han også på luen, den samme flate som jeg så ham i første gang. Det var åpenbart at kameratene hadde godhet for ham. Jeg så også unge kvinner som gråt og ikke prøvde å skjule det. Han gikk med hendene over brystet. Jeg tror han ba til Gud.

A

Militæret sto oppstilt i en åpen firkant, som lukket seg etter at den hadde tatt imot lensmannen, prestene, den dødsdømte og noen til. En mann tok av seg et tørkle og bandt det om Pers øyne. En annen mann kom frem og tok Per over nakkenmusklene, mens en tredje mann dro ut en blank, bredegjet, tynn øks av to sammenføyde håndklær. Da vendte jeg meg bort.

Jeg hørte kapteinens fryktelige: «Presenter gevær!». Jeg hørte en mann be Fadervår, kanskje var det Per selv. Så hørtes et hugg, akkurat som i en stor kålrabi. Straks så jeg frem. Det ene benet slo opp i luften, og litt foran kroppen lå hodet og gapte og gapte, som om det snappet etter luft. Kroppen og hodet ble kastet ned i kisten med et klask. Deretter ble kisten senket i graven.

E

Kan ikke alle tenke seg min store skrekk da far og prosten etter henrettelsen kom hjem til oss: Jeg satt i en krok, der ingen la merke til meg, og hørte prosten si til mor og far at Per hadde sverget på at det ikke var ham som hadde slept jenten til berghammeren eller dyttet henne utfør. Hvis prosten ville, skulle Per å si hvem det var. Men prosten svarte nei, for han ville ikke vite.

Senere ble det sagt i bygden at det var Pers mor som hadde fått ham til å rydde tjenestejenten av veien, hvis hun ikke gikk med på å oppgi en annen barnefar. Videre ble det sagt at Per nok hadde gitt henne et øksehugg og sloss med henne, men at han hadde gitt opp og løpt derfra. Men da hadde moren selv gått og fullbrakt gjerningen. Det var altså for sin mor at Per gikk i døden, og det var dette søsteren hadde overtalt ham til.

Til læreren:

La elevene arbeide i par. Hvert par får utdelt en kopi av fortellingen, men du som lærer må på forhånd klippe opp fortellingen i 14 biter (A-K). Elevenes oppgave er å sette bitene sammen i riktig rekkefølge, det vil si:
I – F – C – D – J – G – H – B – K – A – E.

NB: Fortellingen er språklig modernisert og noe forkortet i forhold til originalutgaven.

Råhet

Jeg hater, jeg avskyr jakt på andre dyr enn skadedyr. Jeg mener at de mennesker som ikke kan glede seg i en skog ved høsttider uten å drepe, - dem skulle skogen stenges for. Og de byfolk som skal «forfriskes i naturen» ved å blodplette den, de kan bli hjemme hos sine hemoroider.

Etter min mening skulle jakten overlates til profesjonelle slaktere, slik som all annen slakting av spiselige dyr. Ønsker konger og andre lediggjengere å inntre i dette korpset, så gjerne for meg – bare loven setter grenser for deres mordlyst, sånn at den ikke ble altfor planløs, og ikke like grusom for dyret som nå.

Men av all jakt er det den tilfeldige jakten som er den mest opprørende. Når folk kommer over et fredelig dyr som er i nød eller utenfor sitt rette element, da blir de straks grepst av en vill blodtörst, og de kaster seg over dyret med stein, kjepper, økser, årer, alt de kan finne.

Hva synes dere, godtfolk, om følgende som jeg nettopp har lest:

«En elg kom sist søndag morgen svømmende ute i Kristianiafjorden, tett ved gården Wettre i Asker. Den ble oppdaget av to sjøgutter derfra, og de var ikke seine om å legge etter den med båten sin. De kom tett innpå dyret, skjønt det var en flink svømmer, og så kastet de en ordentlig snare om geviret på elgen. Men nå fikk de fart på seg. Elgen trakk så det fosset om båten. De hadde imidlertid en øks med seg, halte seg innpå den og lot øksehammen danse på dyrets pannebrask. Den holdt ut en stund med denne behandlingen, men måtte til slutt gi seg, utmattet av blodtap, anstrengelser og smerte.»

Jeg går ut fra at de to sjøguttene skulle til kirke for å gå til alters. Jeg går ut fra at den som med hjertefryd og stolthet har fortalt om deres dåd, må være en av deres foreldre eller deres lærer eller deres prest.

Jeg synes at vi bør gripe sjansen til å knytte disse med ansvar for så mye råhet hos deres barn og disipler.

Vi har scenen for oss: Kristianiafjorden en klar høstmorgen. Åsene innhyllt i lett tåke, kirkeklokkeklang, ingen båter, bare hvile, det er søndag. Så en elg med høyt gevir ned gjennom høstskogen mot stranden, der han stanser snøftende. For det er noen på den andre siden som drar.

Ingen båt å se, ingen folk, bare fred, og fjorden er så blank, - han våger det!

Så de to mennesker, som søndagen er skapt for, freden forkynt for, norsk naturglede en barnebane, - av sted i båt med rep og øks og vanhelligelse og drap.

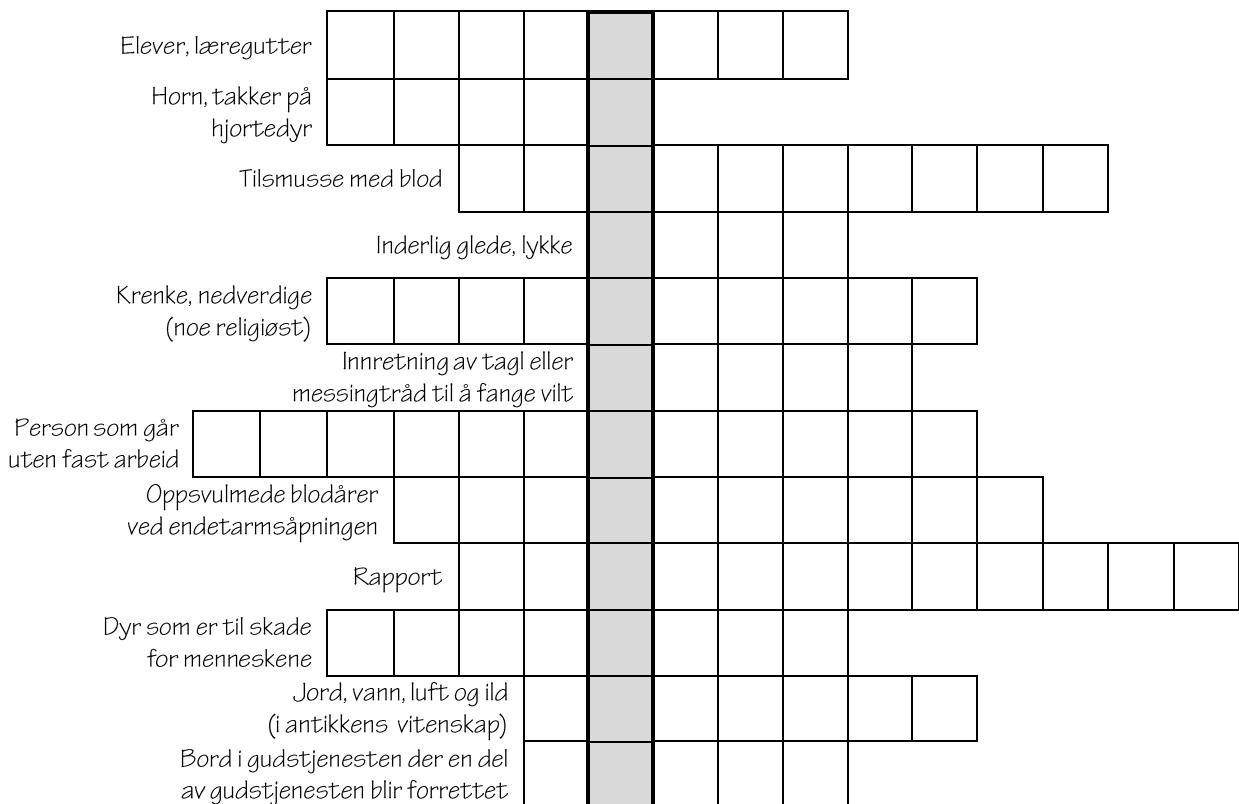
Så jubelbrevet om søndagsdåden, og så avisens som tar det inn. Vi må endelig sørge for at slikt sprer seg: Vi må endelig få mer av dette, at dyr og fugler som har havnet utenfor sitt element eller er i fare ... beskyttes av menneskene og blir hjulpet? Nei. Slås, hugges, slepes, til det dør «av blodtap, anstrengelse og smerte», som det heter i innberetningen.

B. B.

(publisert i Verdens Gang, 18. oktober 1893)

Oppgaver til «Råhet» av Bjørnstjerne Bjørnson

Oppgaver om innhold	<ol style="list-style-type: none"> Hva mener Bjørnstjerne Bjørnson om jakt ute i naturen? Hvem retter Bjørnson kritikk mot i leserinnlegget sitt? Hva gjør Bjørnsom for at leseren skal føle med elgen? I det siste avsnittet bruker Bjørnson ordet «nei». Hvorfor gjør han det? På hvilke måter bærer teksten preg av å være skrevet i 1893, synes du? Gi flere eksempler.
Språkoppgaver	<ol style="list-style-type: none"> I det første avsnittet har Bjørnson plassert ordene «forfriskes i naturen» i anførselstegn. Hva kan være grunnen til dette? I det andre avsnittet bruker Bjørnson uttrykket «konger og andre lediggjengere». Hva sier dette om Bjørnsons holdning til kongemakten? Hvilke plussord og minusord finner du i teksten? Lag én liste med plussord og én liste med minusord. Løs kryssordet nederst på siden. Du finner alle løsningsordene i leserinnlegget.
Kreative oppgaver	<p>Velg minst én av oppgavene (10-13).</p> <ol style="list-style-type: none"> Framfør leserbrevet til Bjørnson muntlig. Les med innlevelse. Hvordan opplevde de to guttene elgjakten i Kristianiafjorden? Skriv en fortelling sett fra guttenes synsvinkel. Skriv et leserbrev om moderne jakt. Er det et umenneskelig trekk å skyte ville dyr ute i naturen, eller er det helt greit å gå på jakt? Skriv et leserbrev der temaet er menneskets råskap. Sørg for at du fremstiller gjerningsmennene veldig negativt og ofrene veldig positivt.

Halvferdige Bjørnstjerne-setningar 1

Finn ord frå tekstboksen nedanfor og skriv orda inn på dei tomme strekane lenger ned på arket. Stort sett må du bøye orda. Bruk gjerne ordbok for å finne ordforklaringar og riktig bøyingsmønster.

lojalitet	eksamen	autoritær	provosere
pseudonym	fotografi	kontakt	kommandere
hårmanke	vitnemål	biografi	produsere
ortografi	komponist	fundamental	hospitant

1. Bjørnson var ikkje fullvaksen. Han var mager og hadde ikkje fått den kroppshaldninga som vi kjenner frå _____ som vart teknare.
2. _____ om korleis den unge Bjørnson hadde det på skulen, er motstridande.
3. I enkelte _____ er han omtala som ein einsam og redd gut som lengta etter _____ og vennskap.
4. Andre kjelder tyder på at Bjørnson var ein villstyring av ein ungdom som _____ medelevane til å gjere som han ville.
5. Bjørnstjerne mislikte den _____ livshaldninga til faren. Likevel viste han faren full _____.
6. Den unge mannen med den viltre _____ og den kraftige overkroppen var fullstendig oppslukt av det han las.
7. Da Bjørnstjerne kom til Christiania for å gå på Heltberg latinskule, fekk han i starten berre vere til stades som _____. Det vil seie at han fekk vere der og lytte til undervisninga, men han fekk ikkje delta i prøver eller avlegge _____.
8. For å få fast plass på skulen måtte Bjørnstjerne ha _____ kunnskapar i dei viktigaste faga: Han skulle mellom anna vere heilt stødig i _____.
9. I starten brukte Bjørnson ofte _____ når han skreiv lesarinnlegg.
10. I lesarinnlegga var Bjørnson ofte svært belærande, og han hadde lett for å _____ lesarane sine.
11. I hovudstaden var Bjørnstjerne ein ivrig støttespelar for onkelen sin, Georg Nordraach. Bjørnstjerne skreiv 17. mai-talen hans og _____ artiklar mot motstandarane hans.
12. Bjørnstjerne hadde eit sju år gammalt syskenbarn i Christiania. Syskenbarnet vart seinare ein kjent _____ under namnet Rikard Nordraak.

Halvferdige Bjørnstjerne-setninger 2

Finn ord fra tekstboksen nedenfor og skriv ordene inn på tomme strekene lenger ned på arket. Stort sett må du bøye ordene. Bruk gjerne ordbok for å finne ordforklaringer og riktig bøyningsmønster.

dusør	popularitet	korrespondanse	initiativ
reagere	engasjement	demonisere	eksil
debattant	pensum	provosere	begravelse
unnsetning	parallel	dobbeltmoral	kontroversiell

1. Mange norsklærere mener at Bjørnson bør være _____ på skolen.
2. Bjørnstjerne Bjørnson er mest kjent som dikter og _____.
3. Flere _____ negativt da Bjørnson, ikke Ibsen, fikk statlig dikterlønn i 1857.
4. I tur og orden la Bjørnstjerne seg ut med ulike grupper, for eksempel kristenfolket, borgerskapet og nynorskfolket. Bjørnstjerne var kort og godt en veldig _____ mann.
5. Styrken i Bjørnsons skandinaviske _____ kom til uttrykk da danskene ble angrepet av Tyskland i 1864. Det _____ Bjørnson sterkt at ingen av de nordiske landene kom Danmark til _____.
6. Et sorgbudskap preget Bjørnsons _____ i januar 1872. I flere av brevene sine skrev Bjørnson at Dagny, den kjære datteren hans, døde etter seks timers krampeanfall.
7. Før 17. mai i 1872 tok Bjørnson _____ til det første barnetoget i Christiania.
8. Sommeren 1873 reiste Bjørnson og familien til Italia, i et slags frivillig _____.
9. På 1880-tallet kritiserte Bjørnson flere ganger den borgerlige _____, som gikk ut på at bare kvinner skulle være urørte før ekteskapet.
10. I novellen «Absalons Haar» er Bjørnson ufin og _____ sin egen svigerdatter. _____ til det virkelige livet er lett å se, for sønnen Bjørn slet i ekteskapet sitt.
11. At 75.000 mennesker møtte opp til Bjørnsons _____ i 1910, sier veldig mye om hans enorme _____.
12. I dag vil Nasjonalbiblioteket helt sikkert utbetale _____ hvis noen gjenfinner de to eneste lydopptakene som er gjort med Bjørnstjerne Bjørnson.

SETNINGSSANALYSE

Hva slags setningsledd er understreket? Sett kryss i riktig boks!

Setningene henger sammen: Tekstutdraget er hentet fra «En glad gutt» av Bjørnstjerne Bjørnson!

	S	V	O	A
1 «Her kommer jeg med en liten gutt som vil lære å lese», sa <u>moren</u> .	☐	☐	☐	☐
2 «Hva heter den kroppen?» <u>spurte</u> skolemesteren.	☐	☐	☐	☐
3 Han grov <u>nedi skinnposen</u> etter tobakk.	☐	☐	☐	☐
4 «Øivind», sa moren, «han kan <u>bokstavene</u> , og han kan legge sammen.»	☐	☐	☐	☐
5 «Å nei da», sa skolemesteren, «kom <u>hit</u> , du hvithode!»	☐	☐	☐	☐
6 Øyvind gikk <u>bort til ham</u> .	☐	☐	☐	☐
7 Skolemesteren fikk <u>gutten</u> på fanget og tok huen av ham.	☐	☐	☐	☐
8 «For en vakker liten gutt», sa han og strøk <u>ham</u> over håret.	☐	☐	☐	☐
9 Øyvind så ham <u>opp i øynene</u> og lo.	☐	☐	☐	☐
10 « <u>Er</u> det av meg du ler?»	☐	☐	☐	☐
11 Han rynket <u>brynenene</u> .	☐	☐	☐	☐
12 «Ja, det er det», svarte Øyvind og <u>skrattlo</u> .	☐	☐	☐	☐
13 Da lo <u>også</u> skolemesteren, og moren lo.	☐	☐	☐	☐
14 Da skjønte også barna <u>at de fikk lov å le</u> .	☐	☐	☐	☐
15 Og så <u>lo</u> de alle sammen.	☐	☐	☐	☐
16 Dermed var <u>Øyvind</u> kommet inn på skolen.	☐	☐	☐	☐
17 <u>Da</u> han skulle sette seg, ville alle gjøre plass for ham.	☐	☐	☐	☐
18 Han så seg <u>lenge</u> om.	☐	☐	☐	☐
19 De <u>hvisket og pekte</u> .	☐	☐	☐	☐
20 Han vendte seg <u>omkring til alle kanter</u> med huen under armen og boken under armen.	☐	☐	☐	☐
21 «Nå, hva blir det til?» <u>spurte</u> skolemesteren.	☐	☐	☐	☐
22 <u>Han</u> holdt atter en gang på med pipen.	☐	☐	☐	☐
23 <u>Idet</u> <u>gutten skal vende seg mot skolemesteren</u> , ser han tett ved siden av ham på en stol nede ved gruesteinen Marit med de mange navnene.	☐	☐	☐	☐
24 Hun hadde gjemt <u>ansiktet</u> bak begge hender og satt og gløttet hen til ham.	☐	☐	☐	☐
25 «Her vil jeg sitte!» sa Øyvind <u>raskt</u> .	☐	☐	☐	☐

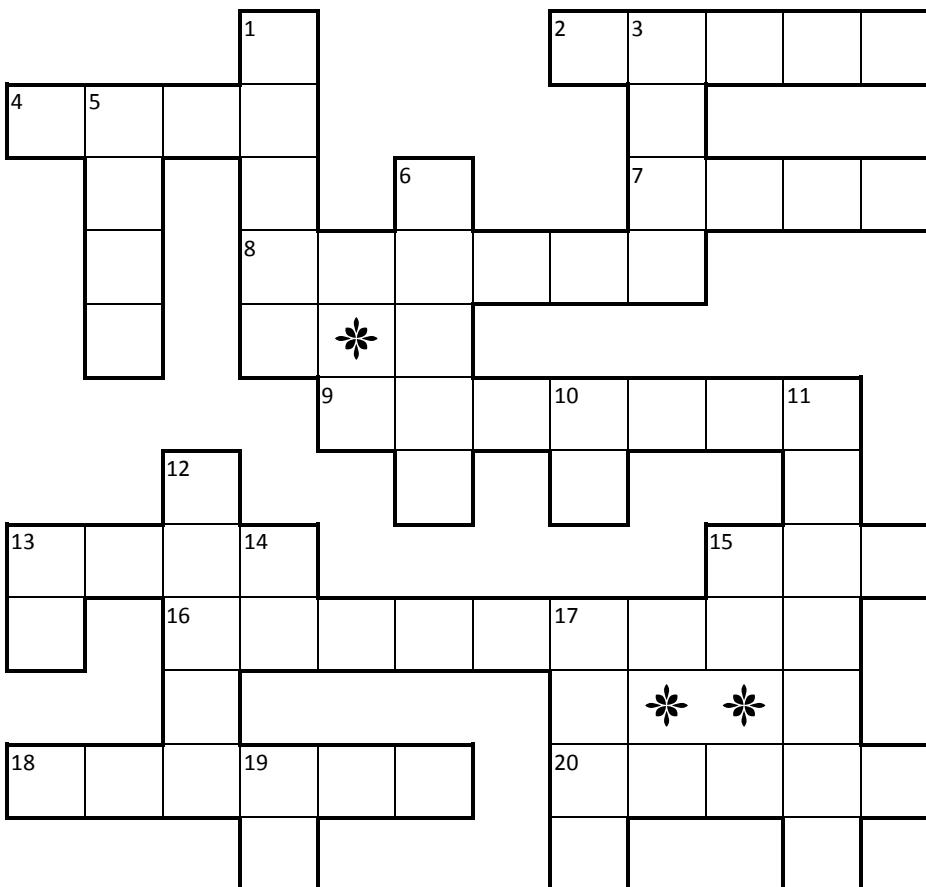
SETNINGSANALYSE

Kva type setningsledd er understaka? Sett kryss i riktig boks!

	S	V	O	A
1 Gode bøker <u>er</u> ekte vennar.	☐	☐	☐	☐
2 Eleven retta <u>skrivefeil</u> .	☐	☐	☐	☐
3 Ho åt <u>raskt</u> .	☐	☐	☐	☐
4 Fisken har det godt. Han <u>drikk</u> når han vil.	☐	☐	☐	☐
5 Palma lånte <u>det beste dataspelet mitt</u> .	☐	☐	☐	☐
6 Truls lånte <u>meg</u> ein barbermaskin.	☐	☐	☐	☐
7 Politiet <u>mistenkte</u> sju menn for eit gullsmedkupp.	☐	☐	☐	☐
8 Oldefar gav <u>pappa og bestefar</u> skjenn.	☐	☐	☐	☐
9 <u>I tida framover</u> skal eg satse mest på matematikk.	☐	☐	☐	☐
10 Bestemor held seg stort sett <u>heime</u> .	☐	☐	☐	☐
11 Avisa til Vatikanets klagar på <u>ufine presseoppslag</u> .	☐	☐	☐	☐
12 <u>Ein svenske</u> vann 214 millionar kroner på Lotto.	☐	☐	☐	☐
13 Eg <u>ønskjer</u> vennene mine ei god jul, så nær som to.	☐	☐	☐	☐
14 Vi ventar <u>ikkje</u> på bryllaupet til kronprinsesse Victoria.	☐	☐	☐	☐
15 Den aller finaste kaka laga <u>Gry</u> .	☐	☐	☐	☐
16 Når såg <u>du</u> mobiltelefonen din sist?	☐	☐	☐	☐
17 <u>Der</u> kom SMS-meldinga som eg har venta på.	☐	☐	☐	☐
18 Vi ønskjer <u>dykk</u> ein god sommar.	☐	☐	☐	☐
19 Elevrådsleiaren <u>kom</u> med eit småfrekt forslag.	☐	☐	☐	☐
20 <u>No</u> har BBC avslørt ein massakre i Kongo i jula 2009.	☐	☐	☐	☐
21 Familien <u>bygde</u> hus på kvikkleire.	☐	☐	☐	☐
22 Den nedkjølte personen pusta <u>svakt</u> .	☐	☐	☐	☐
23 Svar <u>aldri</u> på eit anonymt brev!	☐	☐	☐	☐
24 <u>Ei stor kråke</u> såg eg i grantreet.	☐	☐	☐	☐
25 <u>Kanskje</u> greier soldatane å forsvare seg mot fienden.	☐	☐	☐	☐
26 Eit heldig mål redda <u>Lillestrøm</u> .	☐	☐	☐	☐
27 Turistar <u>øydelegg</u> den sårbare naturen som dei oppsøkjer.	☐	☐	☐	☐
28 <u>President Bush</u> ønskete strengare dødsstraff ...	☐	☐	☐	☐
29 Brannmennene kom <u>nok</u> først til ulykkesstaden.	☐	☐	☐	☐
30 <u>Setningsanalyse</u> er knakande festleg.	☐	☐	☐	☐

SUBJEKT KRYSS

Kva for eit ord er subjekt i setningane? Skriv subjekta på riktig stad i kryssordet.

Kva for eit ord er objekt i setningane?
Skriv objekta på riktig stad i kryssordet.

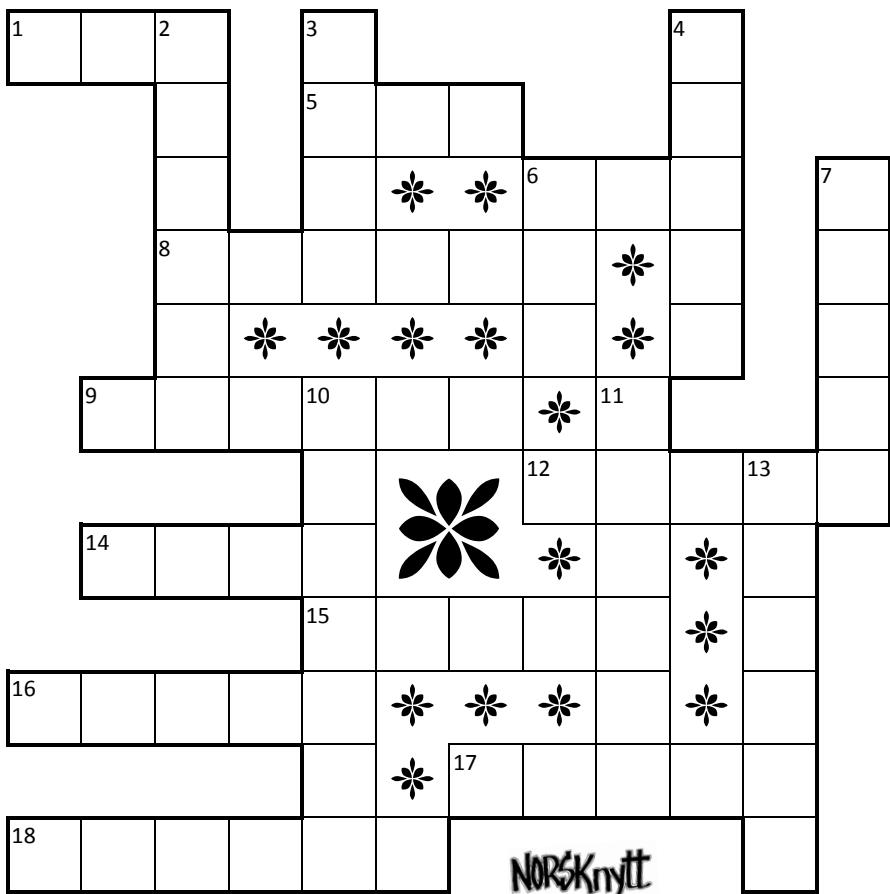
OBJEKT KRYSS

Vassrett

- 1 Eg tok deg på fersken i går!
- 5 Baksnakka dei oss før jul?
- 6 Meg såg dei ute med kua.
- 8 Nokre jenter elskar sjampo.
- 9 Farmor fotograferte oteren.
- 12 Like etter herpa eg bilen.
- 14 Pass dykk!
- 15 Lånet skal eg aldri meir nemne.
- 16 Utan å nøle selde guten avis.
- 17 Onkel fiksa hytta i april.
- 18 Iselin ønskete kjolen til helvete.

Loddrett

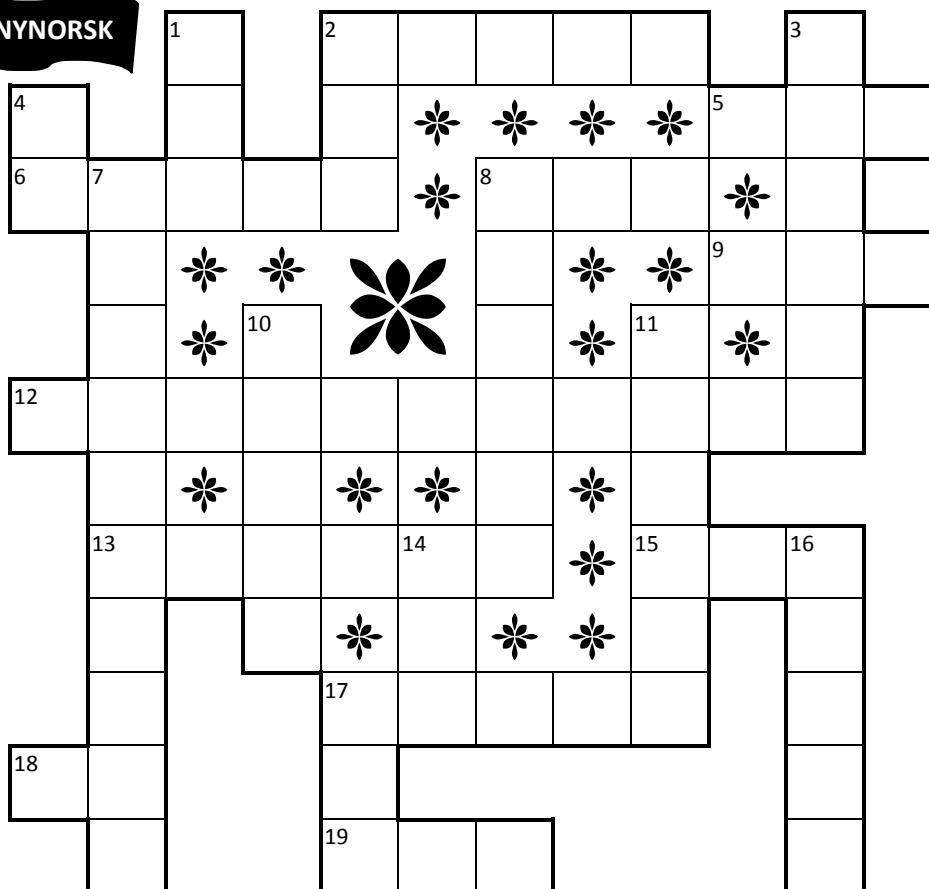
- 2 Henrik knuste glaset.
- 3 Mona sakna boka sterkt.
- 4 Elgen frykta toget om natta.
- 6 Far fann vel mor til slutt?
- 7 Onkel treng båten.
- 10 Elevane forstår reklame.
- 11 Elskar du ikkje diktet, Martin?

NORSKnytt

VERBALKRYSS

NYNORSK

Kva for eit ord er verbal i setningane? Skriv verbala på riktig stad i kryssordet.

Vassrett

- Guten rabla ned nokre teikn.
- Dei lyg om alt og alle.
- «Smell» og «fjell» rimar.
- Sat han der, Melinda?
- Dei slo seg både her og der.
- No konkurrerer prinsessene!
- Brørne meinte alltid noko.
- Mor las for oss kvar dag.
- Brann skåra aldri mål.
- Et du maten din no?
- På tur ut gav han seg litt tid.

Loddrett

- Dei sym raskare enn fisken.
- Kva dag ror han til øya si.
- Gubben syklar utan brems.
- Fjellklatraren er mo i beina.
- Nestsjefen informerte NRK.
- Spurde du naboen om drapet?
- Den jenta skriv svært stygt!
- Rektor trylla fram ein blyant.
- Tok han deg med til fjells?
- Den vesle guten skalv.
- Dei såg på oss med hat.

Kva for eit ord er adverbial i setningane?
Skriv adverbiala på riktig stad i kryssordet.

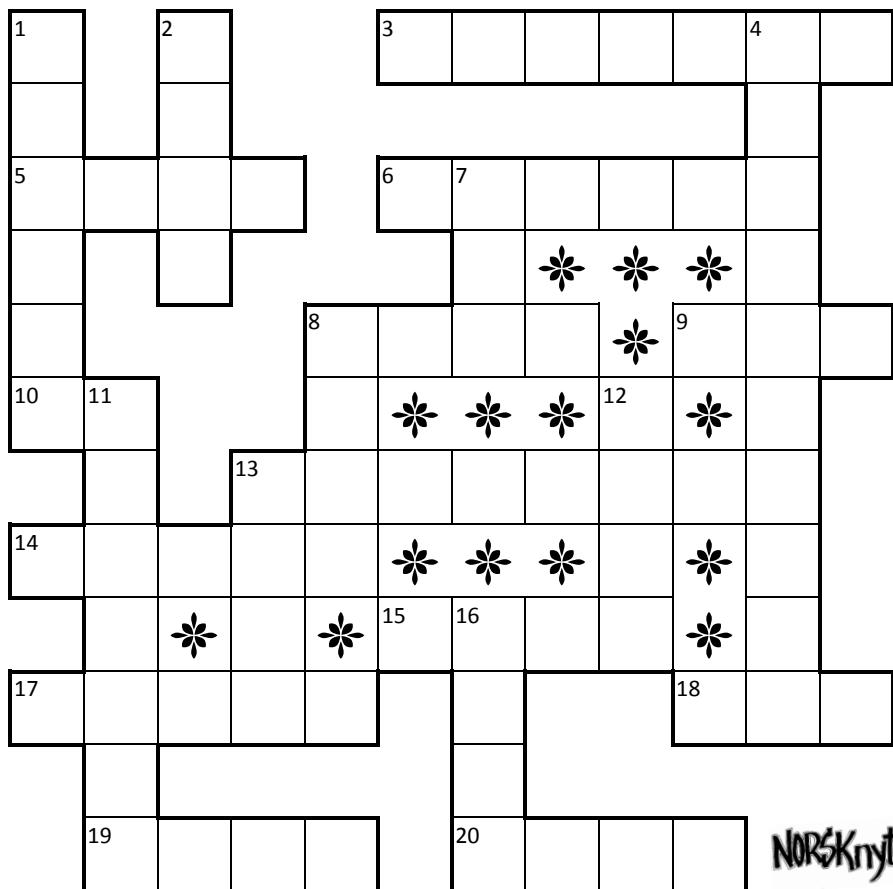
Vassrett

- Froskar et sjeldan kylling.
- Geir siktar lågt.
- Kampen starta tidleg.
- Oppfør deg fint, Lise!
- Han får vel ros?
- Da lo Jo og Bo.
- Soldaten funderer framleis.
- Snart hatar katta mjølk.
- Skia glir godt.
- Ingen vaska klede heime.
- Låg kua ute?
- Thea, bruk saga slik!
- Kona lukta enno fisk.

Loddrett

- Eg kjøpte alltid stygge gåver.
- Ørna flyg høgt.
- Diskuterer vi aggressivt?
- Kan du sjå inn?
- Frua fann fort pass og pengar.
- Kristne tenkjer annleis.
- Syng menn pent?
- Stig fram, din forbaska syndar!
- Oppe fann dei boka.

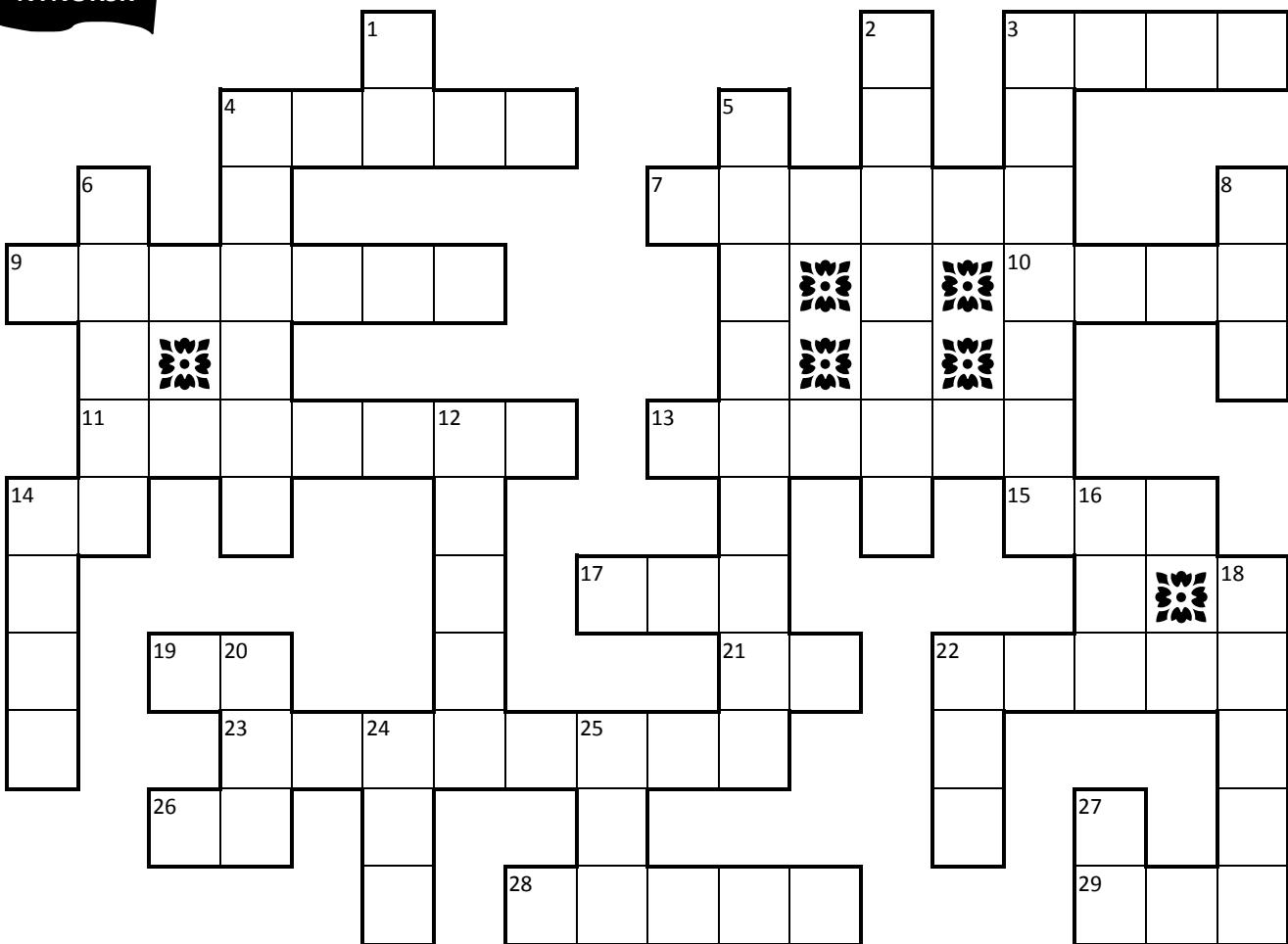
ADVERBIALKRYSS

NORSKnytt

SETNINGSLEDDKRYSS

NYNORSK

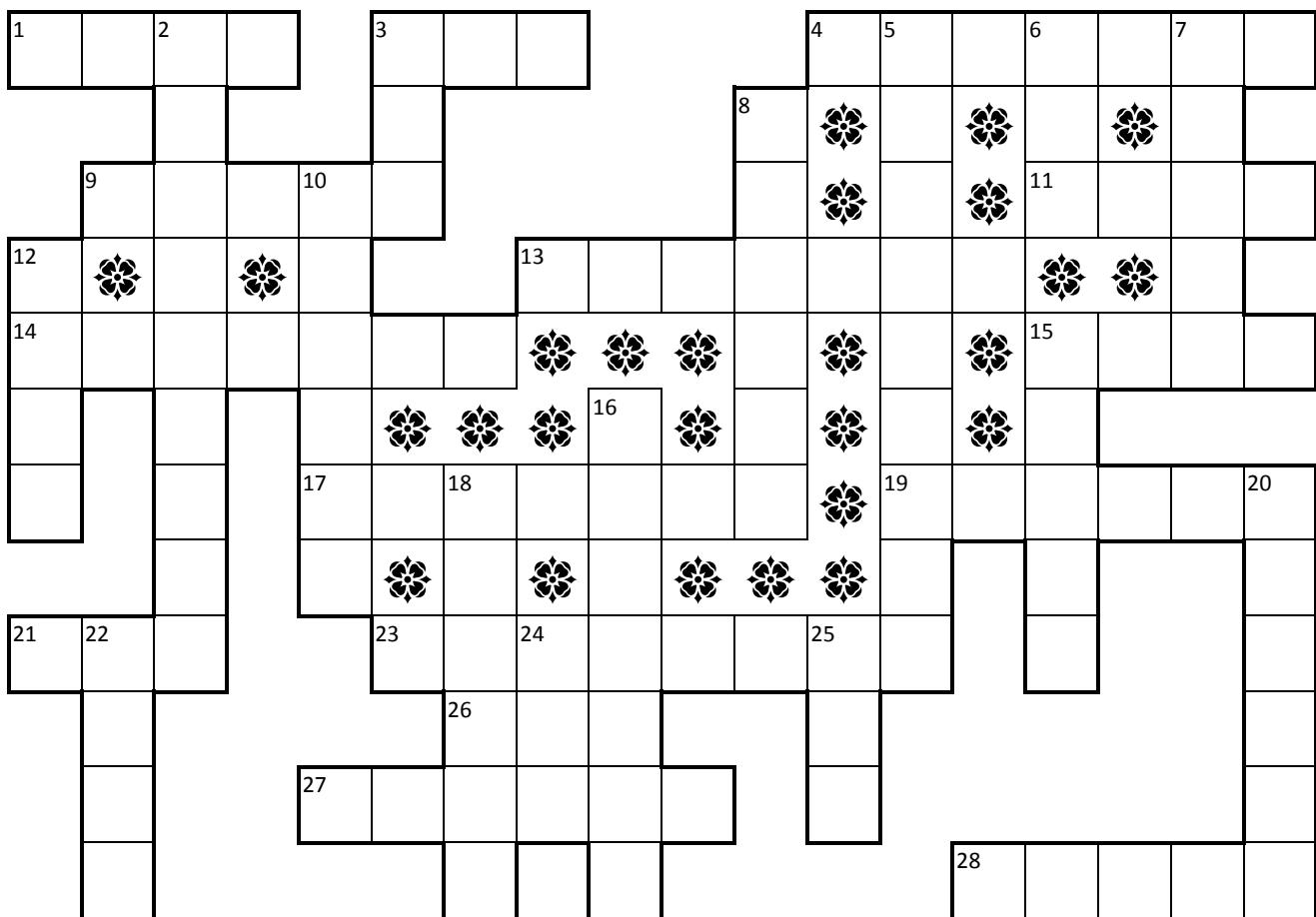
Vassrett

- 3 Kari slit meir med Jens enn Jens med Kari. (V)
- 4 Guten seier ikkje stort. (V)
- 7 Irland kastar seg inn i kampen. (V)
- 9 Laurdag er den finaste dagen i veka. (S)
- 10 Kjem Dina ofte? (A)
- 11 Kva syntest læraren om novella? (V)
- 13 Brørne saknar besten og besta. (S)
- 14 Ho la pengane på bordet. (V)
- 15 Dei riv ned huset! (V)
- 17 Han sat på den same plassen i dag òg. (V)
- 19 To koffertar fekk ho med seg til Ål. (S)
- 21 Vi er så glade i te og is! (V)
- 22 Faren treng henne i ryddearbeidet. (O)
- 23 Søknaden byggjer på grundig forarbeid. (S)
- 26 Eg vil ha is! (O)
- 28 Bilen lånte eg i Skien sist månad. (O)
- 29 Det går bra. (A)

Loddrett

- 1 Vi må ha ei ku i år òg. (S)
- 2 Faren forstod sjeldan dottera. (O)
- 3 Linerla flyg sørover. (A)
- 4 Sprang gutane lurare enn dei vaksne? (V)
- 5 Kameraten forhandla med kapteinin. (S)
- 6 Beate dansa med alle og ingen. (V)
- 8 Han slo meg der og der og der. (O)
- 12 Sonen skaut ei rotte i halen. (S).
- 14 Mona syng lågt. (A)
- 16 Ser du inn? (A)
- 18 Brura henta kaker. (V)
- 20 Tek dei oss med til politiet? (O)
- 22 Her går dei tre musketerane! (A)
- 24 Han kom hit. (V)
- 25 Dei ser oss til jul og til påske. (S)
- 27 BB er den kulaste spelaren på laget. (S)

SETNINGSLEDDKRYSS

Vannrett

- 1 Geir vant ofte pengepremier. (A)
- 3 Jeg går her. (A)
- 4 Presten fyller begeret med vann. (O)
- 9 Jenta jobba hardt. (A)
- 11 Fant dere gull i elva? (O)
- 13 Guttene trengte sjeldent å forklare seg. (A)
- 14 Alteret virket uferdig. (S)
- 15 Kona gråt sårt. (A)
- 17 England spiller sjeldent offensiv fotball. (S)
- 19 Kommer imamen på besøk i dag? (S)
- 21 Han tok agn på kroken. (O)
- 23 Rektoren fortalte historien langsomt. (A)
- 26 Hun gav ham vel den store spiseskjeen? (A)
- 27 Sjefen ryddet pulten hennes. (V)
- 28 Ungen ender nok opp som en røver! (S)

Loddrett

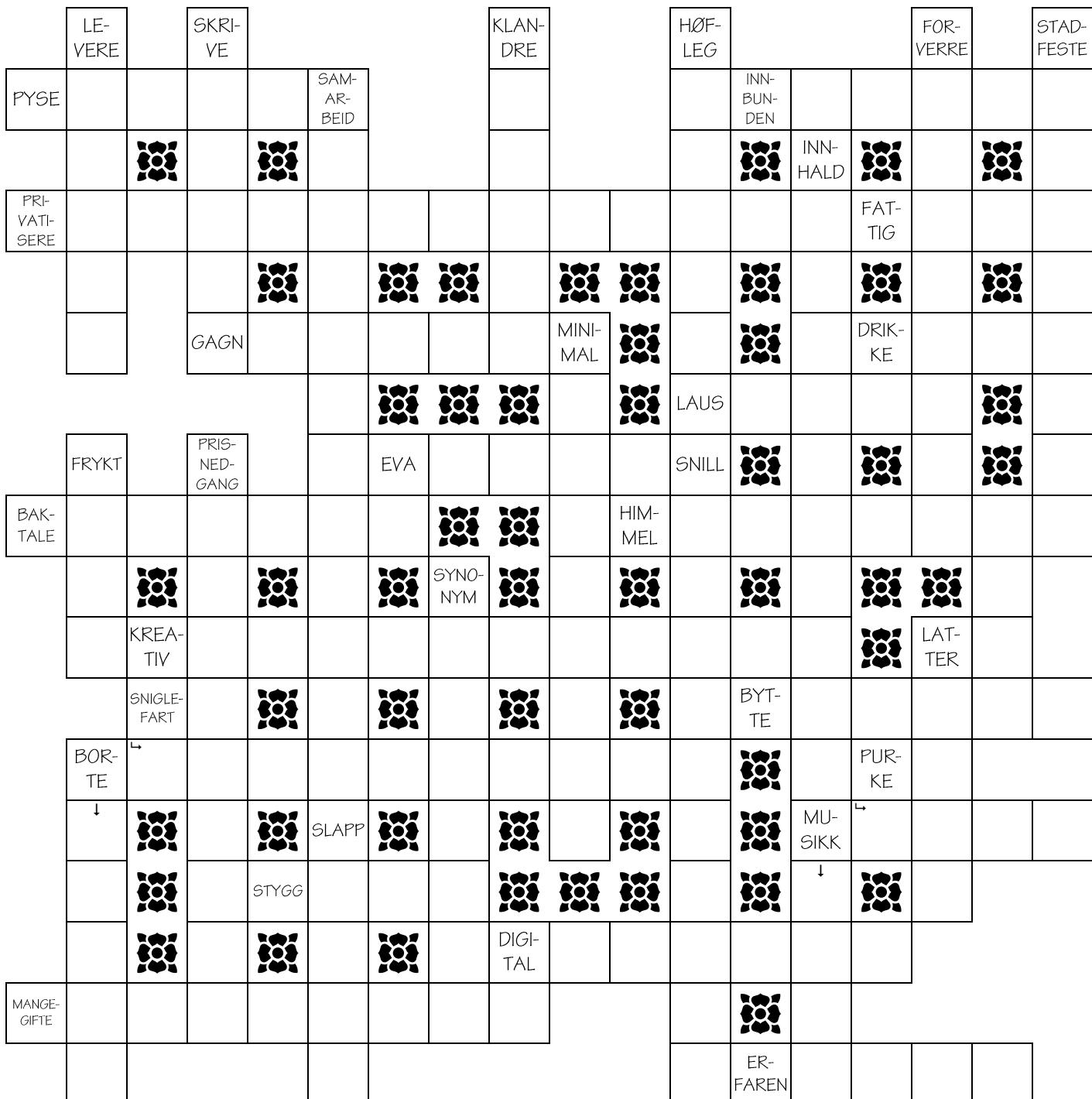
- 2 Bondekona forbannet traktoren. (O)
- 3 Kom hit, din sau! (A)
- 5 Sjåførene kjører effektivt. (A)
- 6 Eva tok egg fra bestemoren sin. (O)
- 7 Skjær epler på langs, ikke på skrått! (O)
- 8 Bonden klemte alltid hånden sin. (A)
- 10 Dyrker farmor gulrot i hagen? (V)
- 12 Hvem fant dere i skogen? (V)
- 15 Sauen løper snart. (A)
- 16 Ganske sjeldent mangler vi surmelk. (V)
- 18 Hunden gravde beinet ned i bakken. (V)
- 20 Tormod klarte nesten brasene. (A)
- 22 Erle gikk ikke til naboen sine hver uke. (V)
- 24 Han dro oss ned! (A)
- 25 Mål opp avstanden fra brygga til huset! (V)

BOKMÅL

MOTSETNINGSKRYSS 7

I dette kryssordet tyder løysingsorda det motsette av stikkorda. Dersom stikkordet er «minus», kan løysingsordet vere «pluss». Dersom stikkordet er «mann», kan løysingsordet vere «kvinne» ...

Nedst på sida finn du 36 ord. Blant desse 36 orda finn du alle løysingsorda, men òg to ord som ikkje høyrer heime i kryssordet. Kva for nokre ord står att til slutt?

ADAM
ANALOG
ANTONYM
AVKREFTE
EMBALLASJE
ETE

FANTASILAUS
FAST
FORBETRE
FREKK
GRØN
GRÅT

HEFTA
HEIDRE
HEIME
HELT
HELVETE
HENTE

HJARTELAUS
HYLLE
HÅP
INFLASJON
JEGER
KLATRE

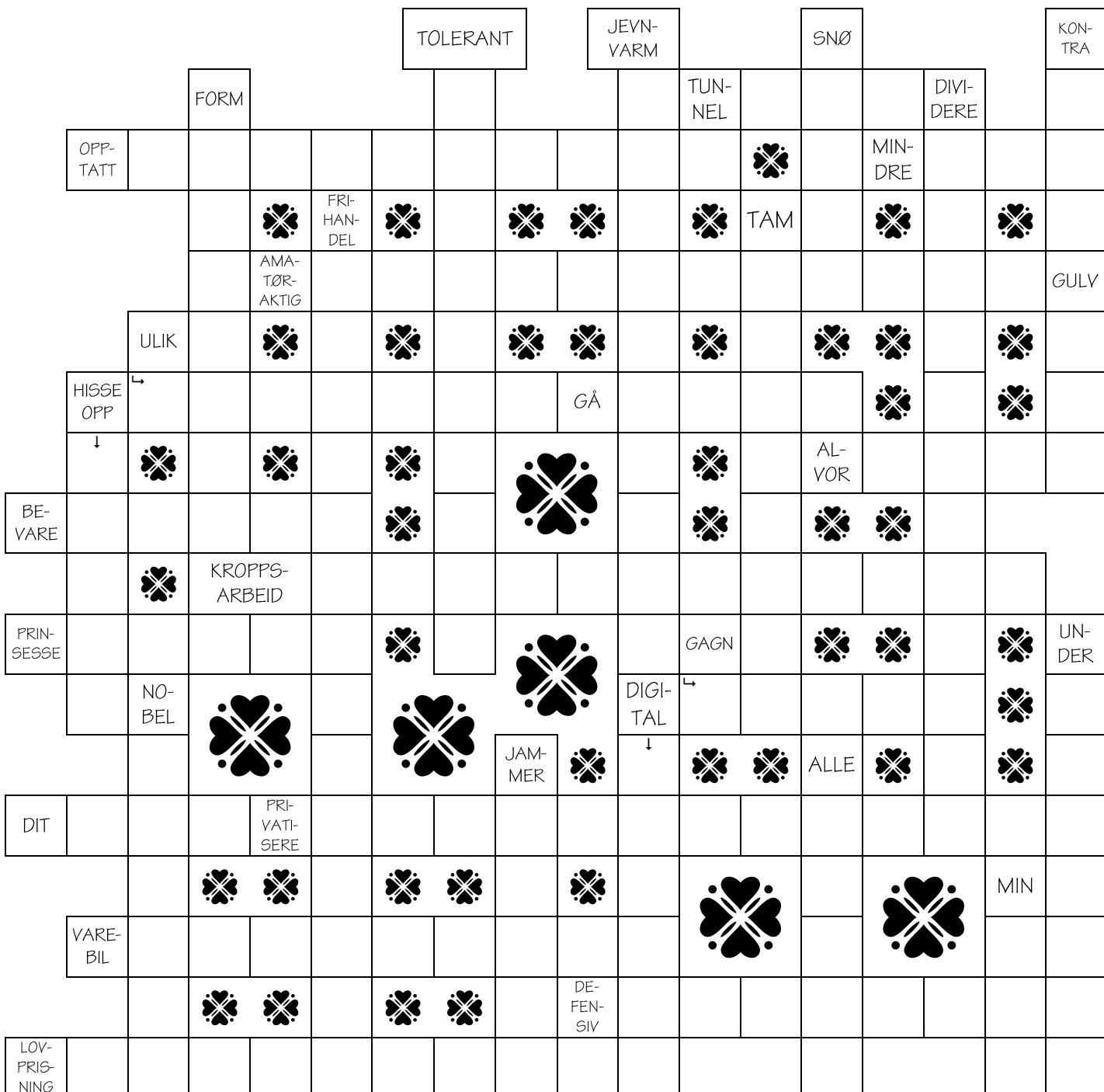
KONKURRANSE
LESE
MAKSIMAL
MONOGAMI
NASJONALISERE
PIGG

RAKETTFART
RIK
RÅNE
SKADE
SONG
VIKTIG

Motsetningskryssord 5

I dette kryssordet betyr løsningsordene det motsatte av stikkordene. Hvis stikkordet er «minus», kan løsningsordet være «pluss». Hvis stikkordet er «jente», kan løsningsordet være «gutt» ...

Nederst på siden finner du 42 ord. Blant disse 42 ordene finner du alle løsningsordene, men også noen ord som ikke hører hjemme i kryssordet. Finner du ut hvilke ord som blir stående igjen? Lykke til!!!

ANALOG
BRU
DEMPE
DIN
DISPONIBEL
ENDRE

GAL
HIT
HOMOGEN
INGEN
INNHOLD
INTOLERANT

JUBEL
KLAGEMÅL
KONTORARBEID
LØPE
MER
MULTPLISERE

NASJONALISERE OFFENSIV OPPRØRSK OVER PERSONBIL PRINS

PRO
PROFESJONELT
PROFESSORER
PROTEKSJONISME
REGN
SIMPEL

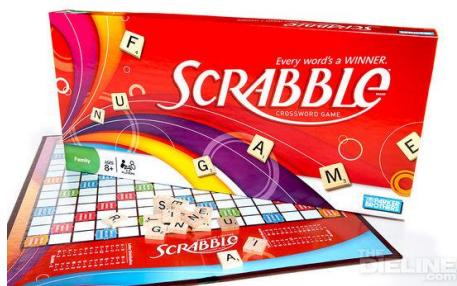
SKADE
SPØK
STERK
STILLESITTENDE
TAK
VEKSELVARM

Brettspill i norskfaget

Arbeid med rettskrivning, ordforståelse og tekstoppbygging kan framstå som ganske traurige aktiviteter for en elev på ungdomsskolen. Heldigvis finnes det brettspill som kan få elevene til å skifte mening.

Går det an å la elevene spille brettspill i skoletiden? Ser en bort fra at udisiplinerte klasser kan komme til å kaste terninger og spillbrikker i øst og vest, og kanskje rive noen spillkort i to, er det mye som kan tale for å la elever bryne seg på enkelte av de brettspillene som er i handelen. De beste spillene egner seg godt både for tenåringer og voksne, både for sterke og svake elever.

Skoler har sjeldent muligheten til å kjøpe inn mange eksemplarer av et brettspill. Derfor er nok spillemulighetene best i timer der elevene er få, for eksempel når en mindre gruppe elever mottar spesialundervisning eller forsterket norskopplæring.

Scrabble

Et ordspill der to til fire spillere får poeng ved å plassere bokstavbrikker ut på et spillebrett som teller 15 ganger 15 ruter. Ordene kan skrives både vannrett og loddrett. Det er et krav at de ordene som spillerne lager, forekommer i en ordbok. I 2008 ble det for første gang arrangert NM i Scrabble.

Elever som spiller Scrabble, vil kunne lære ord og stavemåter av hverandre. Norsk læreren vil kunne veilede elevene. I skolesammenheng vil det ofte være en ulempe at spillet er tidkrevende.

Utgiver: Matter
Pris: 350,-
Aldersgrense: 10+

A - Å

Spillet ble av Brettspillguiden kåret til «Årets Familiespill» i 2008. Målet med spillet er å dekke alle bokstavene på et alfabetbrett med sjettonger.

Spillerne skaffer seg sjetonger ved å nevne mange mulig ord på kort tid. For å få uttelling for et ord, må ordet være knyttet til de tema-kortene som trekkes underveis i spillet. En spiller som får oppgitt temaet «lydutstyr», kan for eksempel nevne mikrofon, forsterker, høyttaler og Spelemannsprisen. Spilleren vil få godkjent de tre første ordene – og få lov til å dekke m-en, f-en og h-en på spillebrettet med sjetonger. Det siste ordet, Spelemannsprisen, har for lite med «lydutstyr» å gjøre, og spilleren vil derfor ikke få poeng for dette ordet.

Elever som spiller A-Å, vil arbeide aktivt med ordforrådet og få en større forståelse for forholdet mellom overbegreper og underbegreper. En del av temakortene er like mye knyttet til samfunnsfag og naturfag som til norskfaget, men det er ingen alvorlig innvending.

Brettspillet A-Å har i seg elementer av taktikk og tilfeldigheter. En spesialterning avgjør om spillerne får 15 eller 30 sekunder på seg til å ramse opp ord, og spillerne kan i visse tilfeller ta sjætonger fra andre.

Utgiver: Tactic
Pris: 250,-
Aldersgrense: 10+

Alias

Brettspillet Alias er et lagspill. Minst fire spillere må delta. Poenget med spillet er å trekke ordkort og forklare flest mulig ord på kortest mulig tid. Den som forklarer, har ikke lov til å forklare et ord som tekanne ved å si at «det er en kanne med te i». Derimot kan spilleren bruke sine egne ord, synonymer og antonymer.

Etter hver runde teller spillerne opp hvor mange ordkort de har klart å gjette, og lagets brikke flyttes tilsvarende mange felter framover på spillebrettet. Finnes det ordkort som laget ikke har klart å forklare, må laget flytte brikken sin bakover.

Utgiver: Tactics

Pris: 300,-

Aldersgrense: 10+

Alias Party

Spillet ble av Brettspillguiden kåret til «Årets Familiespill» i 2009. Alias Party er ny og litt påkostet utgave av Alias.

Party Alias inneholder fire nye måter å forklare ord på. Morsomst virker utfordringen som går ut på å bygge opp en historie rundt de ordene som blir trukket ut. Flere av de andre Party-variantene kan lett bli litt ståkete i skolesammenheng, men det er fullt mulig å kutte ut de variantene som ikke passer. For eksempel kan man begrense elevenes muligheter til å bruke følelser og kroppsspråk i forklaringene sine.

Utgiver: Tactics

Pris: 370,-

Aldersgrense: 11+

Sjangerboksen

Med støtte fra Utdanningsdirektoratet kom Det Norske Samlaget i 2009 med en utgivelse knyttet til norskfaget på ungdomstrinnet. Hovedelementet i denne utgivelsen er en spill- og aktivitetsboks kalt «Sjangerboksen». Her møter elevene varierte utfordringer knyttet til fire ulike sjangerer (teksttyper): fortellinger, skuespill, diskusjonsinnlegg og kåserier.

Den tilhørende lærerveileningen inneholder beskrivelser av 46 ulike aktiviteter, alle med tydelige læringsmål. Tanken er at aktivitetene skal kunne tilpasses ulike gruppstørrelser og ulike elevgrupper.

Sjangerboksen rommer et spillebrett, terninger og timeglass – og framfor alt 300 spillekort. Disse kortene tilhører fem ulike kategorier: temakort, ordkort, situasjonskort, knaggekort og framføringskort. Alle kortene kan brukes på ulike måter. For eksempel kan et temakort være utgangspunkt både for en fortelling, et skuespill, et diskusjonsinnlegg og et kåseri.

Sjangerboksen inneholder en CD med 39 lydspor. Tekstene som er spilt inn, er ment som en støtte til lesesvake elever, men tekstene kan også fungere som modelltekster for alle elevene i en klasse. Et eget nettsted byr på fagtekster om de fire utvalgte sjangrene: <http://sjangerboksen.samlaget.no>

Utgiver: Det Norske Samlaget

Pris: 612,-

Alder: Ungdomsskolealder

PS: Sjangerboksen har en tvillingutgave som er ment for mellomtrinnet: Staskassa. Også denne spill- og aktivitetsboksen er bygd opp rundt fire sjangerer (teksttyper): dikt, fortellinger, instruksjoner og faktatekster.

PS2: Artikkelforfatteren har selv vært med på å utvikle Sjangerboksen.

Bjørnson-quiz – side 13

Løsningsord: FOLKETALEREN

Kildelisteoppgaver – side 15

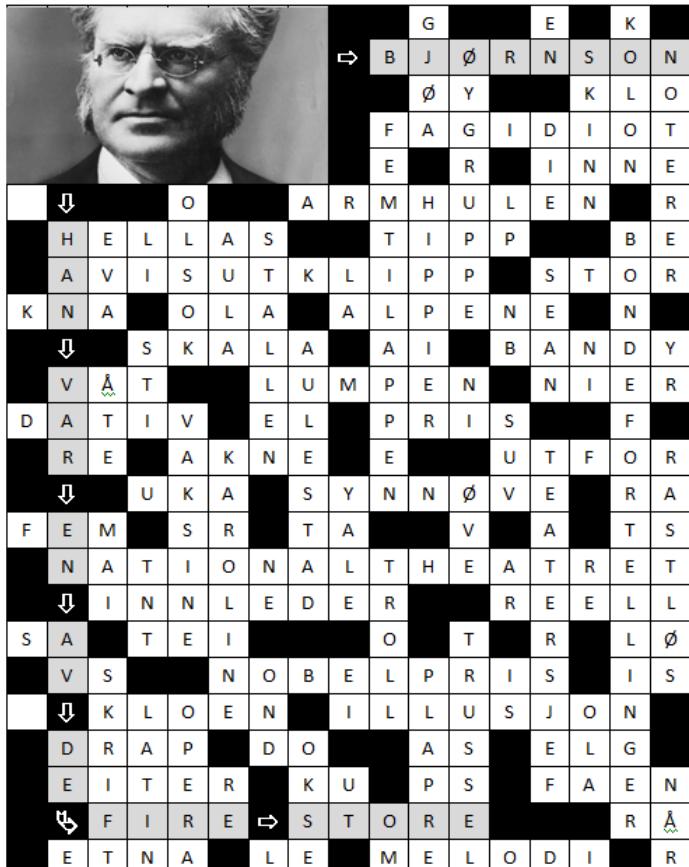
- 1** Beyer, Blichfeldt, Hoem, Nærum
  - 2** Noen av nettadressene starter med http://
Bare for én av kildene er det angitt nedlastningsdato.
  - 3** NRK-klippet
  - 4** Adressen www.daria.no viser til et nettsted der det ligger tusenvis av tekster, så læreren kan umulig vite hvilken tekst Marie har brukt.
Adressen www.google.no viser til en søkemotor, så heller ikke denne kildeoppgivelsen er mye verdt.
  - 5** På nettstedet www.daria.no ligger det stort sett bare elevtekster. Selv om elever kan skrive like perfekte og korrekte tekster som voksne, vil mange være skeptiske til steder fra et slikt nettsted.

Kildelisten forteller ikke hvordan Knut Nærums bok er blitt brukt, men Knut Nærum er en komiker, ikke en litteraturviter. Undertittelen «Fritt etter hukommelsen» skaper ikke tillit ...

Sjangeroppgave – side 16

1	Leserinnlegg	5	Brev
2	Selvbiografi	6	Fortelling
3	Nasjonalsang/dikt	7	Gravtale
4	Dikt	8	Skuespill

Bjørnson-kryssord – side 17

Oppgaver til «Råhet» – side 21

- 1 Bjørnson er generelt skeptisk til jakt. Spesielt er han skeptisk til tilfeldig jakt og til ukvalifiserte jegere.
  - 2 Bjørnson kritiserer de to ungdommene, de voksne som har støttet dem (foreldre/lærer/prest) – og avisene som forherligger elgjakten på fjorden. Bjørnson retter også et spark mot kongen («lediggjenger»).
  - 3 Bjørnson skildrer elgen som hjelpelös og uskyldig. Skildringen av elgen glir over i en vakker naturskildring, og Bjørnson lar leseren følge elgens tanker. Elgens fiender blir beskrevet som hjerteløse.
  - 4 Bjørnson bruker ordet «nei» for å sette en stopper for sitt eget tankesprang. Mennesker er ikke bare gode.
  - 5 Elevene kan for eksempel nevne dette:
    - Elgjakt med øks er ikke typisk for 2010.
    - Bjørnson legger vekt på søndag som helgedag.
    - Artikkelsitiatet ville ha vært mer spisset i dag.
    - Reglene for jakt virker lite utviklet.
  - 6 Han siterer andre. Formuleringen er ikke hans egen, men snarere noe han gjør litt narr av.
  - 7 Bjørnson antyder at kongen gjør lite nyttig.
  - 8 Noen mulige plussord: glede, profesjonelle, fredelig, godtfolk, hjertefryd, stolthet, naturglede og barnegave
Noen mulige minusord: avsky, skadedyr, drepe, blodplette, mordlyst, planlös, grusom, nød og råhet

D	I	S	I	P	L	E	R				
G	E	V	I	R							
B	L	O	D	P	L	E	T	T	E		
F	R	Y	D								
V	A	N	H	E	L	L	I	G	E		
S	N	A	R	E							
L	E	D	I	G	G	J	E	N	G	E	R
H	E	M	O	R	O	I	D	E	R		
I	N	N	B	E	R	E	T	N	I	N	G
S	K	A	D	E	D	Y	R				
E	L	E	M	E	N	T	E	R			
A	L	T	E	R							

Halvferdige setningar (NN) – side 22

- 1** fotografi
  - 2** Vitnemåla
  - 3** biografiar, kontakt
  - 4** kommanderte
  - 5** autoritære, lojalitet
  - 6** hårmanken
  - 7** hospitant, eksamenar
  - 8** fundamentale, ortografi
  - 9** psevdonym
  - 10** provosere
  - 11** produserte
  - 12** komponist

Halvferdige setninger – side 23

- 1 Pesnum
- 2 Debattant
- 3 Reagerte
- 4 Kontroversiell
- 5 engasjement, provoserte, unnsætning
- 6 Korrespondanse
- 7 Initiativet
- 8 Eksil
- 9 Dobbeltmoralen
- 10 demoniserte, Parallellellen
- 11 begravelse, popularitet
- 12 Dusør

Setningsanalyse (BM) – side 24

1 S	10 V	19 V
2 V	11 O	20 A
3 A	12 V	21 V
4 O	13 A	22 S
5 A	14 O	23 A
6 A	15 V	24 O
7 O	16 S	25 A
8 O	17 A	
9 A	18 A	

Setningsanalyse (NN) – side 25

1 V	11 O	21 V
2 O	12 S	22 A
3 A	13 V	23 A
4 V	14 A	24 S
5 O	15 A	25 A
6 O	16 S	26 O
7 V	17 A	27 V
8 O	18 O	28 S
9 A	19 V	29 A
10 A	20 A	30 A

Subjektkryss – side 26

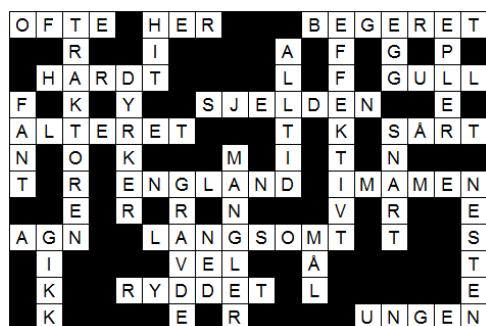
Objektkryss – side 26

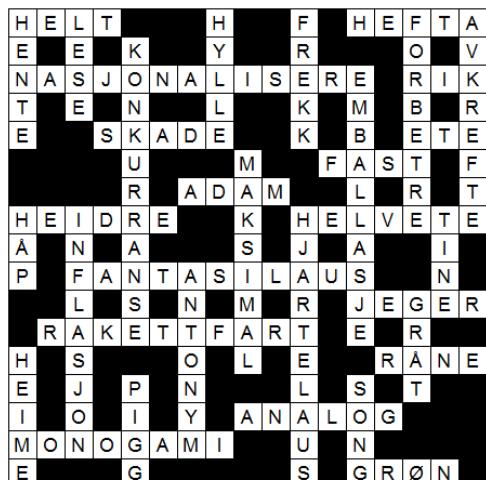
Setningsleddkryss – side 28

Setningsleddkryss – side 29

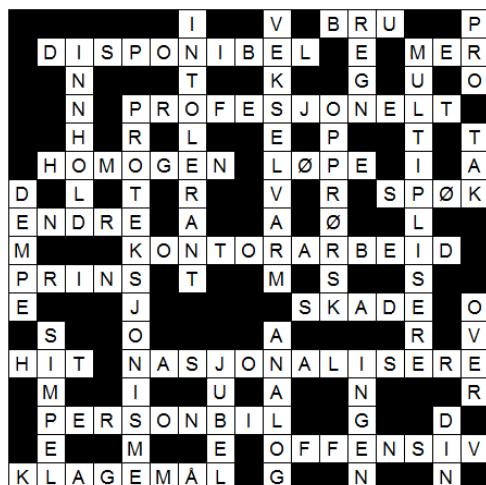

Motsetningskryss 7 – side 30

Ord til overs: viktig + klatre

Motsetningskryss 5 – side 31

Ord til overs:

stillesittende + gal + sterkt + professorer

B-postabonnement

Returadresse:
Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER

Ingerid Sletten

*Ingerid Sletten av Sillejord
hadde hverken sølv eller gull,
men en liten hue av farvet ull,
som hun hadde fåt utav mor.*

*En liten hue av farvet ull,
hadde hverken stas eller for,
men fattigt minne om far og mor,
der skinte langt mer æn gull.*

*Hun gjæmte huen i tyve år,
måtte ikke slite den ud!
Jeg bærer den vel engang som brud,
når jeg for alteret går.*

*Hun gjæmte huen i tredive år,
måtte ikke skjæmme den ud!
Så bærer jeg den så glad som brud,
når jeg for Vor Herre står.*

*Hun gjæmte huen i fireti år,
hugsede ønnu på sin mor.
„Vesle min hue, for visst jeg tror,
vi aldrig for alteret står.“*

*Hun ganger for kisten at tage den,
hjærtet var så stort derved;
hun leter frem til dens gamle sted,
da var der ikke tråden igjæn.*

Bjørnstjerne Bjørnson (1832–1910)